

יד מהרש"א
מסכת בבא בתרא
פרק חזקת הבתים
חלק א'
כח. – מד:

ו' טבת תשע"ה

© Yechezkel Folger 2014

מפתח

דף כח.....	4
תד"ה ג' חדשים.....	4
תד"ה כנס את תבואתו.....	5
בא"ד אפילו זרעה.....	5
דף כח:.....	6
תד"ה אלא מעתה.....	6
סוגיא דמחאה שלא בפניו חלק א' – תד"ה אלא מעתה.....	7
סוגיא דמחאה שלא בפניו חלק ב' – תד"ה אלא מעתה בדף כט.....	10
תד"ה ודלמא עצה טובה וכל א"ד שבו.....	13
דף כט.....	14
תד"ה אלא מעתה.....	14
תד"ה אמר מר זוטרא.....	14
דף כט:.....	14
תוספות בא"ד והוה לי' למימר.....	14
דף ל. ודף ל:.....	16
תוספות ד"ה ומודה רב הונא ובא"ד וכה"ג.....	16
סוגיא דלאו קמודית חלק א' – תד"ה לאו קמודית.....	16
סוגיא דלאו קמודית חלק ב' – תד"ה מפלניא זבינתה.....	19
תד"ה אבל אכלה שית שנין.....	20
תד"ה אמר רבה מה לי לשקר.....	21
תד"ה אמר לי' רבא.....	21
דף לא.....	22
תוספות ד"ה זו באה.....	22
תד"ה ורב נחמן כרב הונא.....	22
תד"ה ורבא כרב חסדא.....	23
דף לב.....	25
תד"ה והאמר ר' יוחנני.....	25
תד"ה אנן מסקינן לי'.....	27
תד"ה אמאי קא סמכת.....	28
דף לג.....	28
תד"ה ה"ג לסוף אודי.....	28
דף לג:.....	28
רשב"ם בהגה"ה.....	28
תד"ה האי אייתי סהדי.....	32
דף לד.....	34
תד"ה הוי מחויב שבועה.....	34
תד"ה וכל המחויב שבועה.....	36
דף לד:.....	36

בא"ד ור' אבא	36
תד"ה האי ארבא	38
רשב"ם ד"ה ומאי שנא	39
דף לה:	39
רשב"ם ד"ה התם גבי המחליף	39
תד"ה ומאי שנא	40
דף לה:	40
תד"ה דתני ר' חייא	40
תד"ה אי לפירא	41
דף לו:	42
תד"ה מאי בינייהו	42
תד"ה היו לו שלשים	43
תד"ה ממטע י' לבית סאה	45
דף לז:	46
בא"ד לפי זה	46
תד"ה לימא לי'	46
דף לז:	46
תד"ה דאי לא מצי	46
תד"ה מכר אילנות	47
תוספות בא"ד הכי פירושא	47
דף לח:	49
רשב"ם ד"ה אמר לי' פשיטא	49
רשב"ם ד"ה אפילו מיחה בפני ג'	50
דף לט:	50
רשב"ם ד"ה ויבא לשנה אחרת ותד"ה ליתבי אדוכתי'	50
דף לט:	57
תד"ה לית בי' משום לישנא בישא	57
תד"ה וצריך לימחות	57
דף מ:	58
תד"ה ואין צריך לומר	58
תד"ה אמאן דלא ציית דינא	58
דף מ:	60
רשב"ם ד"ה גלוי מילתא	60
רשב"ם ד"ה לא כתבין	60
דף מא:	60
תד"ה שלא אמר	60

דף מא:	62
רשב"ם ד"ה אין צריך טענה	62
דף מב:	63
רשב"ם ד"ה מנכסים בני חורין	63
תד"ה ואי ס"ד	63
דף מב:	64
תד"ה שותף כיורד ברשות דמי	64
תד"ה שבח המגיע לכתפים	65
דף מג:	68
רשב"ם ד"ה אין לי עסק בהן	68
רשב"ם ד"ה וליסלקו	69
תד"ה ותסברא	69
דף מג:	69
תוספות ד"ה שמור לי	69
תוספות ד"ה כגון דאית לי	70
דף מד:	72
רשב"ם ד"ה ומקשינן	72
תד"ה אלא כדרבין בר שמואל	74
דף מד:	74
רשב"ם ד"ה ומשני במכיר	74

דף כח.

תד"ה ג' חדשים

בד"ה ג' חדשים כו' והא דאמרינן בגמרא דאספסתא בחודש אחד הויא כו' עכ"ל
פי' אספסתא הגדל בחדש אחד הויא חזקה בג' חדשים כשעקרה בסוף כל חודש
וזרעה אחרת כדלקמן וא"כ למה יגרע ירק לר' ישמעאל דגדל נמי בחדש אחד
ולתירוצם ניתא דלא דמי ירק לאספסתא דמיירי ירק שבראשונה לא זרעה
ובאחרונה לא קצרה ודו"ק:

1) משנה

a) אכילות חזקה there needs to be three ר' ישמעאל

2) דף לו: at גמרא

a) חזקה of אכילות "פירא זוטא" – for example three ירקות that
are each נגמר in חדש אחד – don't count towards חזקה

3) כח: at גמרא

a) "אכלה תלתא פירי בתלתא ירחי" holds there is a חזקה for אספסתא if ר' ישמעאל

4) תוספות

a) הקדמה

i) "אספסתא בחדש אחד הוא" is מקצר the words of the גמרא to read this way: חזקה"

ii) "אספסתא הגדל בחדש אחד הוא חזקה בג' explains that תוספות means that חדשים כשעקרה בסוף כל חדש זורע אחרת"

b) קשיא

i) Why are אכילות of ירקות different from אכילות of אספסתא

c) תירוצ

i) מחזיק means that three אכילות of ירקות don't count as חזקה if the wasn't זורע the first אכילה or if he wasn't קוצר the third אכילה

ii) at זורע מחזיק where the אספסתא of אכילות three deals with the גמרא דף כט: and אכילה each קוצר

תד"ה כנס את תבואתו

בד"ה כנס את כו' סיון ותמוז וחצי אב קיץ כו' א"נ לוקטין אותו כו' ולא הוי זמן כניסתו כו' תני להו כסדר גשמי שנה כו' עכ"ל כצ"ל פי' יורה בחשון ומלקוש בניסן וליתני כסדר הזה כנס קייצו באב וכנס תבואתו בתשרי וק"ל:

1) ר"ח as explained by משנה

a) ר' ישמעאל

i) כנס את תבואתו (יין של גפנים) בתשרי מסק את זיתיו בשבט וכנס את קייצו באב

ii) הרי זו חזקה

b) The משנה uses this order to show that for ר' ישמעאל there can be a חזקה in one year beginning in תשרי

2) מהרש"א as explained by תוספות

a) it would be more מסתבר for the משנה to follow the order of the different גשמים for each growing season that starts with יורה in חשון

b) so that זיתיו in שבט would be mentioned first then קייצו in אב and finally תשרי in כנס תבואתו

בא"ד אפילו זרעה

בא"ד אפי' זרעה הראשון או הוא כו' אמר כל שיבי דכרבא כו' כיון שמעכב העצים כו' ליכנס והא דאמר בגמרא כו' עכ"ל כצ"ל:

דף כח:

תד"ה אלא מעתה

[דף כח עמוד ב] בד"ה אלא מעתה חזקה כו' וי"ל דסוגיא דהכא כמ"ד לאייעודי תורא והולכי אושא כו' עכ"ל הוצרכו לכל זה ורצה לומר דודאי דסוגיא דתלמודא הכא דנקט במלתיה דבשלשה נגיחות אתחזק אזלא למאן דאמר לאייעודי תורא ומיהו מהולכי אושא שהוא ר"י שהיה תנא ליכא למפשט הכי דהוא לא הוה קאמר אלא דגמר משור המועד ולא יותר ואיכא למימר דיליף מג' התראות דגברא ולא מג' נגיחות דמג' התראות דגברא לחוד הוי מועד אף שלא עבר עדיין התראה כדקאמר תלמודא כי לא נגח רביעית מאי לישראל וכתבו ועי"ל דלמ"ד נמי לאייעודי גברא נמי איתחזק בג' נגיחות של השור דע"כ א"צ שיהיה מוחזק לעבור כו' ולא צריך להתרות לו רק כדי שישמור שורו וק"ל:

1) גמרא

a) ר' יוחנן

- i) שמעתי מהולכי אושא – ר' ישמעאל – שהיו אומרים מנין לחזקה שהיא ג' שנים משור המועד
- ii) מה שור המועד כיון שנגח ג' נגיחות נפק ל' מחזקת תם וקם ל' בחזקת מועד הכי נמי כיון דאכלה תלת שנים נפק לה מרשות מוכר וקיימא לה ברשות לוקח

b) קשיא

- i) אי מה שור המועד עד נגיחה רביעית לא מיחייב הכי נמי עד שנה רביעית לא קיימא ברשותי'

c) תירוצ

- i) הכי השתא התם מכי נגח ג' נגיחות הוה מועד ואידך כי לא נגח מאי לשלם
- ii) הכא כיון דאכלה תלת שני קיימא לה ברשותי'

2) בבא קמא כד. at גמרא and משנה

a) משנה

- i) איזהו מועד שהעידו בו ג' ימים

b) גמרא by איבעיא

- i) אי לאעידי תורא או לאעידי גברא
- ii) Relevant of this פרטים are discussed below

3) מהרש"א as explained by תוספות

a) קשיא First

- i) Since the שור becomes a מועד הולכי אושא say outright that נגיחות ג' that
- ii) Why doesn't the גמרא derive from הולכי אושא that the דין is תורא

b) קשיא to the first תירוצ

- i) The תנא can only be מיפשט by איבעיא
- ii) now
  - (1) "משור המועד" who is a תנא said only the words "משור המועד" and it's ר' יוחנן who is an אמורא who explains וכו'
  - (2) and
    - (a) although it's clear from the words of ר' יוחנן that the דין is תורא
    - (b) it's still possible that ר' ישמעאל holds גברא
- c) קשיא Second
  - i) How can any גברא hold מאן דאמר
  - ii) the first בעל had only three נגיחות so after the first נגיחה to בעל the first התראה – not three
- d) קשיא תירוצ' to the second
  - i) "מכי נגח ג' נגיחות הוה מועד ואידך כי לא נגח that שור המועד Just as we said earlier for מאי לשלם"
  - ii) We can say also that גברא is a מועד after three נגיחות in the sense that the גברא לא עידי but can't be משלם until there's a נגיחה after the third התראה
- e) קשיא תירוצ' of לומר יש ועוד to the first
  - i) בעל of the התראות by מועד שור becomes a שור doesn't mean that גברא לא עידי
  - ii) Instead unless he was נזק שלם doesn't pay בעל השור means that גברא לא עידי שור after each of three נגיחות to be הותרה

סוגיא דמחאה שלא בפניו חלק א'- תד"ה אלא מעתה

בד"ה אלא מעתה כו' דלית ליה קלא ולא תהא חזקה אף על פי ששמע כו' עכ"ל לכאורה אין פירושו מכוון כפי המובן בפשיטות ובפי' רש"י דאית לן למימר כיון דהמחאה לית ליה קלא תהא חזקה וכמו שפר"י גופיה לקמן פירכא דאביי דמיירי כשהן בעיר א' ופריך דלא תהא המחאה ותהא חזקה ונראה לומר דודאי פירכא דאביי ליכא לפרושי אלא דפריך דלא תהא המחאה ותהא חזקה וכשהן בעיר אחת כפר"י מדקאמר דא"ל אי מחית באנפאי הוה מזדהרנא כו' דהיינו שהמחזיק אומר כן אבל הכא לא קאמר הכי וליכא למימר משום דלר' ישמעאל קיימינן הכא דהחזקה בג' אכילות לאו משום זהירות שטר הוא אלא דגמר משור המועד כיון דקפיד איניש בשלש אכילות וזה לא קפיד שהרי לא מיחה א"כ ודאי מכרה לו דא"כ מאיזה טעם קאמר אף הכא בפניו אלא דע"כ לר' ישמעאל נמי מחאה בפניו לשמירת שטרו היא באה עד דאכיל שלשה פירי כמ"ש הרמב"ן בספר המלחמות וכפי' רש"י אלא דאית לן למימר דלא קאמר תלמודא הכא כדקאמר אביי בפירכא דלקמן לרבנן משום דהכא לאו המחזיק אומר כן

ועיקר קושייתו דלא תהא חזקה שלא בפניו ומיירי הכא כשהמערער בעיר אחרת ופריך כיון דלית קלא למחאה שלא בפניו לא תהא לו חזקה דודאי אינו צריך לבא בעיר אחרת לבא לפני המחזיק ולימחות כמ"ש התוס' לקמן ומיהו ודאי דה"מ נמי הכא למפרך כשהן בעיר אחת דלא תהא המחאה ותהא חזקה והוא שכתבו ובלא שור המועד ה"מ למפרך דלא תהא מחאה כדפריך כו' אלא דהכא כיון דיליף ליה משור המועד ניחא ליה למיפרך דומיא דהכא דשלא בפניו לא הוה חזקה וזהו שכתבו דאע"ג דאינו דומה ממש דמחאה באה לבטל החזקה וההעדאה באה לקיים מ"מ פריך שפיר דהמכוון מהם דומיא דבשניהם שלא בפניו לא הויא חזקה ותו לא מידי ודו"ק:

1) First גמרא – הקדמה

- i) if the מערער isn't that שור המועד derives from ר' ישמעאל תלת אכילות הויא חזקה before the end of these אכילות
- b) קשיא
  - i) For בעל השור בפניו there needs to have been התראות to the שור המועד
  - ii) So for מחאה שלא בפניו לא תיהוי מחאה also the דין חזקה should be that
- c) תירוצ'
  - i) שלא בפניו that's מחאה and there's a קול even for a חברך חבא אית לי'

2) Second גמרא at דף כט. of המשך – הקדמה

- a) on two points ר' ישמעאל disagree with רבנן
  - i) ג' אכילות rather than ג' שנים requires חזקה
  - ii) but is derived from שור המועד isn't ג' שנים of דין חזקה and the
- b) חזקת ג' base רבנן on which – רבא – both set out by סברות
  - i) "קפיד" – רבנן of סברא First possible
    - (1) If the מערער isn't קפיד ג' שנים it must be that the מחזיק owns the שדה
    - (2) For this סברא it's not relevant that the מחזיק hear about the מחאה – it's enough that the מערער tell עדים that he's קפיד
    - (3) doesn't accept this סברא for a reason not relevant here
  - ii) תלת שני מזדהר – רבא as explained by רבנן of סברא Final
    - (1) תרתי ותלת מזדהר איניש טפי לא מזדהר
- c) תלת שני מזדהר of סברא by קשיא
  - i) shouldn't count as a מחאה because the מחזיק can say אי מחית באנפאי הוה מזדהרנא בשטראי
- d) רבא of תירוצ'

- i) שלא בפניו even קול a and there's a חברך חברה אית לי' i)
- 3) מהרש"א as explained by רמב"ן and תוספות and רש"י
- a) קלא needs מחאה that ר' ישמעאל established We've
- b) It follows that also for ר' ישמעאל
- i) the purpose of מחאה is the second סברא of רבא – to be מזהיר the מחזיק to hold his שטר beyond the end of three אכילות
- ii) since
- (1) if the purpose of מחאה is to reflect that the מערער is קפיד
- (2) it would be as we said for אביי wouldn't be relevant and the same as enough that the מערער tell עדים that he's קפיד
- 4) דף כט. at תוספות and רש"י
- i) Since אביי quotes the מחזיק as complaining בשטראי מזהרנא הוינא באנפאי
- ii) it's obvious both to רש"י and to תוספות דף כט. that the קשיא of אביי is that the מחאה has no קול ought to be ignored so that the חזקה is a valid despite the מחאה חזקה
- 5) דף כח: at ר' ישמעאל to גמרא of the קשיא of the ביאור – תוספות and רש"י
- a) agree that the קשיא of the גמרא is that תוספות and רש"י
- i) Since מחאה because the מחזיק won't learn of the מחאה לא היא מחאה בפניו
- ii) The מחאה is useless so there ought to be no חזקה if the מערער isn't מוחה
- 6) מהרש"א as explained by דף כט. on ד"ה אלא מעתה at תוספות
- a) ר"י of קשיא
- i) Why is it that if מחאה שלא בפניו לא היא מחאה the גמרא assumes in its קשיא to ר' ישמעאל that there's no חזקה while אביי in his קשיא to רבנן assumes that the result is that there is חזקה
- b) תירוצ
- i) The קשיא of אביי applies where the מערער and the מחזיק are in the same city and in that case if מחאה שלא בפניו לא היא מחאה the מערער must go to the מחזיק and make a בפניו – and if he doesn't make the בפניו there is a חזקה
- ii) The קשיא of ר' ישמעאל applies where the מערער is in a different city and in that case if מחאה שלא בפניו לא היא מחאה the מערער needn't go to the city of the מחזיק to make a בפניו – and in fact if he makes no מחאה altogether there is still no חזקה
- 7) מהרש"א
- a) שאלה

- i) Why doesn't תוספות say that the קשיא applies where the מערער and the מחזיק are in the same city and there's a חזקה if the מערער isn't בפניו of the מחזיק
- b) תשובה
  - i) Because the קשיא of the גמרא to ישמעאל doesn't say that the result comes about because of a complaint by מחזיק that אי מחית באנפאי
  - ii) So it's מסתבר that the גמרא assumes that ישמעאל deals with where the מערער is in a different city and that's why there's no חזקה if מחאה שלא בפניו לא היא
- 8) מהרש"א of המשך
  - a) קשיא
    - i) Why in fact doesn't the גמרא ask its קשיא to ישמעאל ר' in a case of עיר אחת and where the מחזיק complains that אי מחית – with the result that there is a חזקה if מוחה בפניו isn't מערער
  - b) תירוצ
    - i) It's to answer this קשיא that תוספות says at the end of the דיבור that ובלא שור המועד הוי מצי למיפרך דלא תהא מחאה כדפריך אליבא דרבנן אלא כיון דיליף מן שור המועד ניהא לי' למפרך מיני'
    - ii) Meaning
      - (1) We prefer to ask that because of the ריעותא of שלא בפניו there be no חזקה the same as there's no חזקת מועד for שור המועד if there was no בפניו of העדאה בעל השור
  - c) קשיא
    - i) But the purpose of the מחאה is to be מבטל the חזקת ג' אכילות of the מחזיק while the purpose of the העדאה is to bring about חזקת מועד
  - d) תירוצ
    - i) Still the end result of the ריעותא of שלא בפניו is the same – there is no חזקת מועד and there's no חזקת ג' אכילות of the מחזיק

סוגיא דמחאה שלא בפניו חלק ב' - תד"ה אלא מעתה בדף כט.

[דף כט עמוד א] בד"ה אלא מעתה כו' אדרבא כיון דלא היא מחאה לא היא חזקה כו' כדמוכח לקמן עכ"ל הכי מוכח לקמן מההיא דבשוקא בראי הואי דהיכא דלא היא מחאה לא היא חזקה וע"ש פי' רשב"ם וכן מוכח מתוך הסוגיא ממתניתין דהיה ביהודה כו' וא"כ לפום הך סברא דלא אסיק אדעתיה השתא למימר חברך חבא אית ליה כו' וא"כ בעיר אחרת נמי דלא היא מחאה לא היא חזקה אך קשה לכאורה מ"ש דהא אינו צריך לבוא בעיר לפני המחזיק

ו לימחות כו' מהיכא פסיקא ליה לר"י לומר כן דהא אדרבא לפום הסברא דהשתא דמחאה שלא בפניו לא תיהוי מחאה אית לן למימר דצריך לבא לפני המחזיק דהכי ס"ל לקמן תלמודא בההיא דאין מחזיקין בנכסי בורח ורבא נמי בעי למימר הכי אפי' אליבא דרבנן דהוי חזקה מיהודה ליהודה משום דבעי עד שיבא בפניו וימחה כמ"ש ר"י גופיה לקמן בד"ה ליתבי אדוכתיה כו' ע"ש ודוחק לומר דמ"ש הכא בעיר אחת היינו מיהודה ליהודה ובעיר אחרת היינו מיהודה לגליל ועוד דהא לפי אותה הסברא של רבא לא הוי טעמא דמיהודה לגליל לא הויא חזקה דלא הויא המחאה ואינו צריך לבא לפני המחזיק אלא טעמא משום דהחזקה אינה נשמעת מיהודה לגליל כמ"ש התוס' בשם ר"י שם ונראה ליישבו דודאי לרבא לקמן בין לר"י בין לרבנן כיון דאפי' היכא דהמחאה נשמעת למחזיק בעי המחאה בפני המחזיק א"כ בעיר אחרת מיהודה ליהודה נמי בעי המחאה בפניו אבל אביי ודאי דלית ליה האי סברא דהא למאי דמסיק חברך חברא אית ליה לא בעי המחאה בפניו ואפי' אם ידוע לנו שלא הגיעה המחאה זו למחזיק כמ"ש התוס' לקמן א"כ בעיר אחרת נמי אפי' לפום דבעי המחאה בפניו היינו בעיר אחת דוקא משום שלא הגיע למחזיק המחאה אבל לעיר אחרת ודאי דא"צ לבא ו לימחות ודו"ק:

1) הקדמה

- a) The prior established that ר"י in this at holds for רבא and אביי that if מחאה שלא בפניו לא הויא מחאה
  - i) The מערער needn't go to עיר אחרת to be מוחה בפניו of the מחזיק
  - ii) Nor need the מערער be מוחה in his own עיר since the מחזיק won't learn of the מחאה anyway
  - iii) And there is no חזקה even if the מערער makes no מחאה at all

2) מהרש"א part 1

- a) There are several ראיות to both
  - i) the נקודה that where a מחאה is useless there is no חזקה if the מערער makes no מחאה at all
  - ii) And the related נקודה that there is no חזקה and the מחזיק is מפסיד if the מערער is in a place where the חזקה isn't heard
- b) First דף לח. at יהודה ויהודה סוגיא – ראי'
  - i) משנה
    - (1) ר' יהודה appears to hold that while יהודה וגליל in חזקה there is no חזקה say רבנן (1)
    - (2) both ר' יהודה and רבנן agree that there is חזקה in יהודה ויהודה
  - ii) גמרא

(2) but because in יהודה וגליל the מערער never hears of the חזקה

f) מהרש"א of מסקנא

i) In the prior דיבור we established that אביי at first asked רבא that מחאה שלא בפניו ought not to count as a מחאה and then accepted the תירוצ of רבא that חברך חברא מחאה שלא בפניו היא מחאה and as a result אית לי

ii) שיטה of רבא but instead explains the שיטה of ר"י in תוספות doesn't explain the שיטה of אביי

iii) Now

(1) holds that the סברא of אית לי – and the resulting דין that מחאה בפניו – excuses the מערער from making a מחאה and there is no חזקה even if the מחזיק **proves** that he never heard a מחאה that the מערער made בפניו

(2) And from this it's מסתבר that

(a) In the חברה of אביי when he didn't realize that אית לי and thought that רבא is forced to hold that מחאה בפניו לא היא מחאה

(b) was only one degree stricter against the מערער to require him to be עיר if the מערער and the מחזיק were in the same עיר but not so strict as to require him to be עיר בפניו even where the מערער was in an אחרת עיר

תד"ה ודלמא עצה טובה וכל א"ד שבו

בד"ה ודלמא עצה כו' ודלמא בסוף עשר הוה קאי ומזהיר על תחלת י"א כו' עכ"ל כצ"ל ולא דוקא תחלת י"א אלא או בחדש רביעי שהובקעה העיר או בחדש חמישי שנחרב הבית וק"ל:

בא"ד ור"ח פי' דרב יוסף כו' ויסמכו על חזקת ג' שנים כו' עכ"ל ודקאמר עצה טובה קמ"ל ה"ק לעולם חזקה בשנה אחת וניחא להו בג' שנים דאיכא סהדי דידעי בזו ולא ידעי בזו וק"ל:

בא"ד וכן בסדר עולם שלנו תניא בשנה העשירית כו' עכ"ל גם מסדר המקרא מוכח דבשנת י' הוה דכתיב בשנת י' לצדקיהו וגו' ויאמר ירמיה וגו' היה דבר ה' וגו' בירמיה ל"ב וק"ל:

בא"ד ועוד דלגירסתו נמי קשיא מנא ליה ג' שנים כו' אלא י"ח [חדשים] שהרי כו' עכ"ל ויש לקיים גירסא זו כפי דרך פרש"י שהיו מזהירין לכתוב שטרות כי לא יחזיקו שלוש שנים רק י"ח חדשים ולאפוקי מר' ישמעאל דסגי ליה בג' אכילות וכן פי' הרמב"ן בחידושיו וק"ל:

דף כט.

תד"ה אלא מעתה

דף כח: at מחאה שלא בפניו of סוגיא of חלק ב' at תד"ה אלא מעתה See

תד"ה אמר מר זוטרא

בד"ה אמר מר זוטרא כו' דדלמא מכחיש להו שהוא לא היה יודע כלל שהיו דרים באותו בית כו' עכ"ל נראה מלשונם שהמערער גופיה לא יכחיש אותם אף בלא עדים ואפשר שהוצרך לזה לאוקמי מלתא דמר זוטרא אף לבתר דתקינו רבנן שבועת היסט דהשתא אי הוה מכחיש להו המערער לא הוי מהימני בהאי מגו וק"ל:

דף כט:

תוספות בא"ד והוה לי' למימר

[דף כט עמוד ב] בא"ד והל"ל עדותן עדות אלא אגב דנקט ברישא דמילתא אי טעין כו' עכ"ל קאי גם לפי' ר"ח וק"ל:

1) משנה

a) חזקת הבתים שלש שנים מיום ליום

2) גמרא

a) קשיא

i) how does the מחזיק of a בית prove that he lived there at night as well as by day

b) רבא תירוצ'ן

i) He brings עדים who say they rented the בית from the מחזיק and lived there day and night

c) רב יימר of קשיא

i) The עדים are נוגע בעדות because they presumably paid ביתא אגר to the מחזיק and if the מערער is זוכה they'll need to pay ביתא אגר again to the מערער

d) מר זוטרא

i) "ואי טעין ואמר ליתו תרי סהדי לאסהודי לי' דדר בי' תלת שנין ביממא ובליליא טענת' טענה"

3) תוספות

a) מהרש"א of ר"ח as explained by שיטה

- i) means to be מתרץ of קשיא by saying that the עדים aren't נוגעין because they no longer live in the בית so they won't need to pay future מערער to the מחזיק or to the אגר ביתא
- b) ר"ח שיטה of קשיא
- i) They're still נוגעין because if מערער is זוכה they'll need to pay past אגר ביתא to the מערער
- c) תירוצ
- i) They have no נגיעה to be משקר to avoid paying past אגר ביתא to the מערער
- ii) Because if they're משקר they could have achieved the same result
- (1) by saying that they were never דייר in the בית at all
- (2) and the מערער won't be מכחיש them because he doesn't know that they were דר in the בית
- 4) ד"ה אמר מר זוטרא at מהרש"א
- a) קשיא
- i) Why does תוספות need to say in its תירוצ for ר"ח that the עדים aren't נוגעין because the מערער wouldn't be מכחיש them if they say they were never דייר in the בית
- ii) After all – even if the מערער would be מכחיש them they'd still be נאמן to be כופר and say they were never דייר in the בית
- b) תירוצ
- i) After רבנן were מתקן a שבועת היסט for a כופר הכל if the מערער was מכחיש them they'd be זוכה with a טענה of כופר הכל only with this שבועה so they would have a נגיעה to be מעיד in favor of the מחזיק to avoid having to make this שבועה
- 5) תוספות of המשך
- a) רבינו תם שיטה
- i) דר מחזיק was מעיד that the עדים be מעיד that the מחזיק asked that the מר זוטרא says that if the מחזיק asked that the עדים be מעיד that the מחזיק was זוכה in the sense that the מחזיק is זוכה with this עדות even if the עדים aren't מעיד on every day and every night
- b) ד"ה אמר מר זוטרא at מהרש"א as explained by קשיא
- i) מר זוטרא should have said עדותן עדות instead of טענה because the point of מר זוטרא is that their עדות is good enough
- c) תירוצ
- i) Because מר זוטרא starts by saying "אי טעין לייתי סהדי" he ends by saying טענת טענה
- 6) בא"ד והוה לי למימר at מהרש"א
- a) The קשיא and תירוצ of תוספות apply also to the שיטה of ר"ח because for ר"ח too the point of מר זוטרא is that עדותן עדות and there's no נגיעה

דף ל. ודף ל:

תוספות ד"ה ומודה רב הונא ובא"ד וכה"ג

בד"ה ומודה רב הונא כו' ומה"ט א"ש דבעינן להו שלש שנים שלימים דהיינו ו' כו' עכ"ל הכי משמע להו דבהך מודה רב הונא בחנותא כו' היינו שש שנים דומיא דלעיל ומודה רב הונא באתרא דמוברי באגא וק"ל:

בא"ד וכה"ג איכא בסוף המניח גבי ומודים חכמים כו' עכ"ל נ"ל דכצ"ל והיינו דתנן התם המדליק הגדיש כו' ר"י אומר כו' וחכ"א אינו משלם אלא כו' היה גדי כפות כו' ומודים חכמים לר"י ודו"ק:

סוגיא דלאו קמודית חלק א' – תד"ה לאו קמודית

בסיוע יום טוב שאול פאלגער

[דף ל עמוד א] בד"ה לאו קמודית כו' פרשב"ם דאם כו' א"נ אם יש לו עדים שהחזיק בה המוכר יום אחד כו' עכ"ל ה"ה בלא עדים אם הוא אומר שהיה המוכר דר בה חד יומא נאמן במגו דאי בעי אמר מינך זבינתא ואכלתיה שני חזקה אלא דנקט כולה מילתא דומיא דראייתו דהביא מהך דדר בקשתא דא"ל ר' חייא אייתי סהדי דדר ביה אפי' חד יומא וקאמר רב חזיתיה כו' דאי הוה א"ל קמי ידי זבנינה ודו"ק:

בא"ד אי הוה טעין קמי ידי זבני מינך או דר בה חד יומא היה נאמן כו' במגו דאי בעי אמר לא היתה שלך כו' עכ"ל נראה שזה הוא לפי שיטת רשב"א שכתבו התוס' לקמן דבעובדא דידן אי הוה מיייתי המחזיק סהדי דדר ביה מוכר חד יומא טענינן ללוקח שהיה המוכר יכול לטעון זבינתא מינך מגו דאי בעי אמר לא היתה שלך מעולם אבל ר"י חולק בזה כנראה מדברי התוס' לקמן כמ"ש במרדכי וכ"כ בהדיא בהגהת אשר"י ואם לא החזיק בה ג' שנים גם המוכר אין לו שטר כו' אפילו באו עדים שהחזיק בה המוכר יום אחד אך אינם יודעים אם לקח אותו אם לאו אינו מועיל לו כלום עכ"ל והוא דעת ר"י וא"כ לפ"ז במכ"ש דאם אין לו עדים אלא שהוא אומר שהמוכר היה דר בו יום א' דאינו מועיל גם שם בהגהת אשר"י כתוב בהדיא דברי התוס' אלו בשם הרשב"א ודו"ק:

1) הקדמה

a) The case

- i) מחזיק tells a מערער I bought this בית from ראובן who bought it from you
- ii) מערער says מודית that the שדה was once mine and that I didn't sell it to you

- i) חזקה שאין עמה טענה even if the מחזיק completed שני חזקה because his חזקה counts as a מערער

- i) it's משמע that מערער has no עדים that the שדה was once his
- ii) so that the מחזיק would have been נאמן if he had said "לא היו דברים מעולם"

a) Based on the עובדה of בעיליאת דף מא: at ההוא דדר בקשתא בעיליאת the מחזיק would have been דר ב' חד יומא מוכר was מוכר שני חזקה completed מחזיק if זוכה because in that case טענין ללוקח every טענה the מוכר could have made and the מוכר would have been נאמן based on the חזקה שני had he been טוען that מינך זבינתה

a) If **עדים** even without **מוכר דר ב' חד יומא** to say **נאמן** would be **מחזיק** **אכלה שני חזקה** based on a **מיגו** that the **מחזיק** himself could have said **שני חזקה ואכלתי**

b) קשתא בעילתא עדים in the case of עדים only because רשב"ם mentions עדים only because there were עדים in the case of עדים on which רשב"ם bases his דין

- i) Once the מחזיק was טוען at first only מפלניא זבנתה he can't later add דר' בי' חד מינך and be believed on דר' בי' חד יומא based on a מיגו he could have said זבינתה

- (1) Even where the מהזיק doesn't have שני חזקה and there are עדים that the מוכר was דר בי' חד יומא

- (2) then **זכינה** for the **טענה** that the **מוכר** would have made that **נאמן** on this **טענה** with a **מיגו** that he could have said **מעולם מעולם** **לא היו דברים מעולם**

		שני חזקה?	דר ב' מוכר חד יומא?	טענין למוכר	ה' מוכר נאמן?
	רשב"ם	אכלה שני חזקה	אייתי עדים	מינך זבנתה	ה' נאמן דהרי אכלה שני חזקה
	מהרש"א	אכלה שני חזקה	לא אייתי עדים ונאמן במיגו דאי בעי אמר מינך זבנתה	מינך זבנתה	ה' נאמן דהרי אכלה שני חזקה
	הוספת רשב"א	לא אכלה שני חזקה	אייתי עדים	מינך זבנתה	ה' נאמן במיגו להד"ם

b) רשב"א disagrees with ר"י

- i) We can't apply this **מיגו** to give **נאמנות** to the **מוכר** when the **לוקח** himself is **מודה** that the **שדה** once belonged to **מערער** and wouldn't be **מעכב** the **שדה** if the **מוכר** had been **טוען** that **לא היו דברים מעולם**

		שני חזקה?	דר ב' מוכר חד יומא?	טענין למוכר	ה' מוכר נאמן?
	רשב"ם	אכלה שני חזקה	אייתי עדים	מינך זבנתה	ה' נאמן דהרי אכלה שני חזקה
	מהרש"א	אכלה שני חזקה	לא אייתי עדים ונאמן במיגו דאי בעי אמר מינך זבנתה	מינך זבנתה	ה' נאמן דהרי אכלה שני חזקה
	הוספת רשב"א	לא אכלה שני חזקה	אייתי עדים	מינך זבנתה	ה' נאמן במיגו להד"ם
ר"י	פליג על הוספת רשב"א	לא אכלה שני חזקה	אייתי עדים	מינך זבנתה	מיגו זו לא מהני ללוקח

5) מהרש"א at the beginning of the **דיבור** as explained by **תוספות**

- a) If the **מחזיק** was **טוען** at first that **זינתה** **דזבנה** **מינך** and **פלניא** was **יומא** **דר ב' חד** then
- i) he'd have been **נאמן** even without **עדים** that **יומא** **דר ב' חד** because the **מחזיק** himself would have had the **מיגו** that he could have said **מעולם מעולם** **לא היו דברים מעולם**
- ii) and we would have been **טענין** for the **לוקח** the **טענה** that the **מוכר** would have said that **זכינה** **מינך** and he would have been **נאמן** on this **טענה** with the same **מיגו** that he could have said **מעולם מעולם** **לא היו דברים מעולם**

6) מהרש"א

- a) This is obviously a further **הוספה** to the **הוספה** of **רשב"א**

		שני חזקה?	דר ב' מוכר חד יומא?	טענין למוכר	ה' מוכר נאמן?
	רשב"ם	אכלה שני חזקה	אייתי עדים	מינך זבנתה	ה' נאמן דהרי אכלה שני חזקה
	מהרש"א	אכלה שני חזקה	לא אייתי עדים ונאמן במיגו דאי בעי אמר מינך זבנתה	מינך זבנתה	ה' נאמן דהרי אכלה שני חזקה

ה' נאמן במיגו להד"ם	מינך זבנתה	אייתי עדים	לא אכלה שני חזקה	הוספת רשב"א	
מיגו זו לא מהני ללוקח	מינך זבנתה	אייתי עדים	לא אכלה שני חזקה	פליג על הוספת רשב"א	ר"י
ה' נאמן במיגו להד"ם	מינך זבנתה	לא אייתי עדים ונאמן במיגו דאי בעי אמר להד"ם	לא אכלה שני חזקה	רשב"א הוספה יתירה	

b) And

- i) since ר"י disagrees with רשב"א where the מחזיק doesn't need to rely on a מיגו of להד"ם and it's only our טענה to the מוכר that relies on a מיגו of להד"ם
- ii) it's a שכן that ר"י would disagree with רשב"א in this case where both the מחזיק and our טענה for the מוכר rely on a מיגו of להד"ם

סוגיא דלאו קמודית חלק ב' – תד"ה מפלניא זבינתה

[דף ל עמוד ב] בד"ה מפלניא זבינתא כו' דפי' דאין לו עדים שהחזיק בה המוכר אפילו יום אחד כו' עכ"ל פי' וגם שהוא לא אמר מעיקרא שהיה המוכר דר בו יום אחד דאי הוה אמר הכי מעיקרא היה נאמן במגו דאי בעי הוה אמר מינך זבינתיה ואכלתיה שני חזקה אבל השתא אינו נאמן לומר הכי דהוה מגו למפרע כמ"ש התוס' לעיל וק"ל:

בא"ד ואין נראה לר"י דהו"ל לאסוקי כדמסיק לעיל לאו קמודית לי כו' עכ"ל לפי מה שכתבו התוס' לעיל דלאו קמודית לי משמע דלא היה למערער עדים וא"כ הכא איכא למימר דהוה ליה עדים שהיה הקרקע שלו ולא המ"ל האי לישנא דלאו קמודית לי אלא דמ"מ כיון דלא ה"ל עדים שהוא גזולן לא ה"ל פלניא גזלנא ואי ה"ל סהדי דהקרקע שלו היתה ה"ל לאו אית לי סהדי דארעא ידי הוה ואת לא זבינתה מינאי כו' כדלעיל ודו"ק:

1) גמרא

a) The case

- i) פלניא שדה from מערער that I bought the שדה and is טוען to a שדה completed מחזיק
- ii) "פלניא גזלנא הוא" says מערער

b) The דין

- i) זוכה is מערער The

2) רשב"ם

a) Part 1

- i) מוכר to שדה that he didn't sell the שדה is a claim by "פלניא גזלנא הוא"
- ii) the מחזיק has no עדים that the מוכר lived there at least a day and as a result the חזקה שאין – it's a דיבור – as explained in the prior שני חזקה don't avail because עמה טענה

- b) part 2
- i) note that
- (1) if there were עדים that the מוכר was יומא דר בי' חד
- (2) we'd be טוען for לוקח all טענות the מוכר could have made and since there are the מוכר could have been טוען "I wasn't גזול the שדה from you – instead I bought the שדה from you and שני חזקה
- 3) ד"ה מפלניא at מהרש"א
- a) might also have noted that רשב"ם
- i) If מחזיק had been טוען from the start that the מוכר had been יומא דר בי' חד he'd have been even without נאמן עדים based on the מיגו he could have said מינך זבנת' ואכלת' שני חזקה
- ii) מפלניא here needs עדים that מוכר was יומא דר בי' חד because once he said מפלניא מיגו that he could have said דר בי' חד יומא דר בי' חד in reliance on a מיגו that he could have said מינך זבנת' because this counts as a למפרע that's not a valid מיגו as explained in the prior דיבור
- 4) תוספות
- a) גזלן is a פלניא עדים that מערער has no עדים that רשב"ם of שיטה to קשיא
- i) Presumably the מערער was believed that he once owned the שדה based on a מחזיק by הודאה
- ii) If so the גמרא should have said that the מערער is טוען that
- (1) "לאו קמודית לי דארעא דידי הוא ואת מינאי לא זבינת"
- (2) the same as in the case in the prior דיבור
- 5) בא"ד ואין at מהרש"א
- a) תוספות of קשיא to קשיא
- i) Maybe רשב"ם says that מערער עדים that the שדה belonged to him
- b) תירוצ
- i) The קשיא of תוספות would still apply because the גמרא should have said that the מערער is טוען that
- (1) "לאו אית לי סהדי דארעא דידי הוא ואת מינאי לא זבינת"

תד"ה אבל אכלה שית שנין

[דף לא עמוד א] בד"ה אבל אכלה כו' הקשה ריב"ם כו' יהא נאמן לומר לקחתיה קודם מינך במגו כו' עכ"ל זו קושיא לפרשב"ם דבעי עידי חזקה לשבע שנים אבל לפי הי"מ שכתב רשב"ם אימא דקושטא הוא מה"ט דלא בעי סהדי אלא לג' שנים וק"ל:

- 1) רשב"ם as understood by גמרא

- a) The case
  - i) שדה is the original owner of a ראובן
  - ii) לוי is the מחזיק and claims to have bought the שדה from ראובן seven years ago
  - iii) שמעון is מערער and has a שטר that says that he bought the שדה from ראובן four years ago
- b) The דין
  - i) the sale by ראובן to שמעון counts as a מחאה
  - ii) still
    - (1) if לוי can prove that אכלה for all seven years
    - (2) לוי is זוכה because he had completed שני חזקה before this מחאה
- 2) מהרש"א as understood by יש מפרשין and as explained by מהרש"א
  - a) לוי is זוכה even if לוי claims the שני חזקה began seven years ago but has עדים only that the שני חזקה began three years ago
  - b) And
    - i) it doesn't matter that שמעון has a שטר that says that ראובן sold him the שדה before the three years for which לוי has proof of שני חזקה
    - ii) because we accept the טענה of לוי that the שני חזקה began seven years ago
- 3) מהרש"א as explained by תוספות
  - a) Why does רשב"ם disagree with יש מפרשין and say that לוי needs עדים that his שני חזקה began seven years ago
  - b) We ought to believe him מיגו if he were משקר he could have claimed that he bought the שדה from שמעון three years ago after שמעון bought the שדה from ראובן
- 4) מהרש"א
  - a) In fact it's on this מיגו that יש מפרשין rely to believe לוי that he began his שני חזקה seven years ago

תד"ה אמר רבה מה לי לשקר

בד"ה ואמר רבה כו' רבה גרסינן דאביי ורבא תרוייהו כו' עכ"ל לפי מה שנראה מפרש"ם דרבה הכא הדר ביה לגבי אביי הכא מצינן למימר שפיר דגרסינן ה"נ רבא והתם לבתר דהדר וק"ל:

תד"ה אמר לי' רבא

בד"ה א"ל רבא והא כו' של אבותי יום א' במגו כו' עכ"ל אף על גב דשל אבותי מעולם משמע ולא שלקחיה דהיינו דאנן לא טענינן ליה אבל נאמן הוא לומר כן

ולפרש דבריו וכדאמר ומודו נהרדעי היכא דאמר של אבותי שלקחיה מאבותיך
דחוזר וטוען כמ"ש התוס' כל זה לעיל וק"ל:

דף לא:

תוספות ד"ה זו באה

[דף לא עמוד ב] בד"ה זו באה כו' ונראה לי דמגו במקום עדים לא אמרינן ועוד
דמגו לא יוכל כו' עכ"ל בפ' מרובה בתוס' מלת ועוד אינו וכל זה חד תירוצא
הוא ע"ש וק"ל:

תד"ה ורב נחמן כרב הונא

בד"ה ורב נחמן כרב הונא כו' והתם כעדות אחרת דמי דהא אין מכחישין אלו
את החתומים בזאת המלוה כו' ואומר ר"י דכי אמרו קטנים כו' עכ"ל הא דלא
תקשי להו בעלמא בבאו והעידו על ב' עדים שהם גזלנים הא הוי עדות הגזלנים
כעדות אחרת שאין מכחישים אותם בעדותם די"ל דשאני התם כיון שיש עדים
שהם גזלנים הם אינן נאמנין להכחיש אותן העדים ולומר שאינן גזלנים שהם
אינן נאמנין על עצמן וע"כ פסולים לכל עדות אבל הכא אלו קטנים היו והשתא
גדולים וכן קרובים היו ונתרחקו ושפיר הם נאמנים להכחיש העדים שלא היו
קטנים וקרובים וק"ל:

1) גמרא

a) רב הונא

i) תרי כתי עדים המכחישות זו את זו

ii) מוקמינן להו בחזקת כשרות לגבי עדות אחרת ולכן זו באה בפני עצמה ומעידה וזו באה בפני
עצמה ומעידה

b) רב נחמן כרב הונא סבירא לי'

2) כתובות in גמרא

a) The case

i) שנים שהיו חתומין על השטר ומתו

ii) ובאו שנים ואמרו קטנים היו או פסולין עדות או אנוסים היו

b) רב נחמן

i) לא מגבינן בשטרא ואוקי תרי להדי תרי ואוקי ממונא בחזקת מר'י

3) תוספות here

a) קשיא

- i) Why doesn't the גמרא in כתובות say that the עדים of the first כת still retains their עדות חזקת כשרות for עדות אחרת and their עדות in the שטר on the הלואה counts as עדות אחרת
- 4) מהרש"א
  - a) קשיא
    - i) כת ב' ought to ask its קשיא on any case where כת א' says an עדות ממון and כת ב' is then מעיד that the עדים in כת א' are גזלנין
  - b) תירוצ'
    - i) once there's עדות that כת א' are גזלנין the עדים in כת א' have no כח to be פסול and that's why the עדים in כת א' lose their חזקת כשרות and are פסול even for a separate עדות
    - ii) But where
      - (1) כת ב' says that כת א' was פסול because they were קטנים or קרובים
      - (2) And if there was a time afterwards when it was clear that the עדים in כת א' were then גדולים and not קרובים
      - (3) does ask why the עדים of כת א' don't then count at this later time as having been מכחיש the second כת and as saying that they weren't קטנים or קרובים even earlier when they signed the שטר

תד"ה ורבא כרב חסדא

בד"ה ורבא כרב חסדא כו' ואומר ר"י דרבא דאמר חידוש הוא לא הוי אלא לפי המסקנא כו' עכ"ל ולפי חד תירוצא שכתבו התוס' לעיל דקרי ליה רבא עדות מוכחשת כיון דלא איתכחש מאבהתא דהיינו דוקא ללישנא דחידוש הוא ע"כ למאי דבעי למימר נמי הכא דרבא כרב חסדא הוי טעמא משום חידוש וצ"ל אהך קושיא שהקשו הכא וא"ת א"כ אמאי חשיב רבא כו' תירוצים אחרים ועיין עליהם בתוס' בפ' מרובה ובפ' ק' דסנהדרין ודו"ק:

- 1) הקדמה
  - a) The case
    - i) ראובן ושמעון תרוייהו טוענין של אבותי
    - ii) ראובן אייתי סהדי דאבהתא ודאכלה שני חזקה ושמעון אייתי סהדי דאכלה שני חזקה
  - b) רבא
    - i) שני חזקה on אבהתא and weren't מוכחש עדי ראובן Although
    - ii) מעיד they were מעיד on אבהתא before they were מעיד they were מעיד שני חזקה on
    - iii) Still they have no נאמנות on אבהתא the same as they have no נאמנות שני חזקה on
- 2) Second הקדמה

- a) מרובה in גמרא
- i) רבא
- (1) הוזמו על הגניבה ועל הטביחה לא הוזמו
- (2) כיון דמהאי שעתא דקא מיתזמי הוא דקא מיפסלי
- (3) אטביחא דאיתזום איתזום על הגניבה דלא איתזום לא איתזום
- ii) לשון first – רבא of טעם the
- (1) meaning that it's a חידוש that עד זומם חידוש הוא ואין לך בו אלא משעת חידושו that's מוזם becomes לעדות פסול altogether so we apply the חידוש only from the time of the actual עדות on which they were מוזם
- iii) לשון second – רבא of טעם the
- (1) the פרטים of this טעם aren't relevant here – משום פסידא דלקוחות
- 3) ד"ה אמר לי' at עמוד א' on תוספות
- a) קשיא
- i) For the first לשון of רבא on הזמה that's based on the חידוש that the first כת becomes פסול
- ii) we understand that
- (1) the הכחות in the סוגיא here aren't a חידוש because neither כת is נפסל and each can presumably be עדים for עדות אחרת
- (2) And that's why רבא says that – unlike the דין for הזמה – the עדים who in our אכלה שני on שמעון of עדים by מוכחש and were ראובן for מעיד were סוגיא חזקה are also מוכחש on אבהתא even though the עדים of ראובן were מעיד on שני חזקה before they were מעיד on אבהתא
- iii) But for the second לשון of רבא it's a קשיא on why it is that unlike the דין for אכילה the עדים of ראובן in our סוגיא are איתכחש on אבהתא as well as on אכילה
- b) תירוצ
- i) The סוגיא here that says איתכחש also for אבהתא follows the first לשון that holds that the שיטה of רבא in מרובה is based on the חידוש of הזמה
- 4) עמוד ב' at גמרא of המשך
- a) רב חסדא
- i) ב' כתי עדים המכחישות זה את זה
- ii) The עדים are נפסל and can't be מעיד on any עדות at all
- b) שאלה
- i) Does רבא in his מימרא in this סוגיא on הכחשה agree with רב חסדא that the עדים שום עדות בעולם for פסול are also מוכחש
- c) מסקנא
- i) רב חסדא doesn't agree with רבא

5) ד"ה ורבא כרב חסדא at תוספות

a) קשיא

- i) How can there be even a אמינא for the first לשון in מרובה that רבא agrees with חסדא
- ii) הזמה – פסול כיתות both for הכחשה חידוש it's a רב חסדא After all where only one כת becomes פסול is relatively not a חידוש at all

b) תירוצ

- i) The first לשון of רבא that's based on חידוש only applies to the מסקנא of the גמרא that רבא doesn't agree with חסדא

6) מהרש"א

a) קשיא

- i) But the אמינא of the גמרא that רבא agrees with חסדא can't fit with the שיטה of רבא on הכחשה for אבהתא because we've proved that for that שיטה must be that the first לשון of רבא based on the חידוש of הזמה is correct

b) תירוצ

- i) Must be that to answer the קשיא of תוספות in כרב חסדא ד"ה ורבא we need to rely on other תירוצים that brings in מרובה and in the first פרק of סנהדרין that can accept that הזמה is a חידוש even for חסדא

דף לב.

תד"ה והאמר ר' יוחנני

[דף לב עמוד א] בד"ה והאמר ר' י' כו' וי"ל דהגמרא ידע דר"י מיירי כדמסיק דיצא עליו קול כו' עכ"ל ויש לדקדק אכתי מי הכריח לתלמודא לפרש דברי ר' י' דיצא עליו קול מתחלה דאימא דערעור חד נמי הוה ערעור ומתחלה אתא חד ואמר דבן גרושה ובן חלוצה הוא ואחתיניה ואתא חד ואמר דכהן הוא ואסקיניה לוקמיה אחזקה ושוב אתא חד ואמר דב"ג וב"ח הוא ואחתיניה דהיינו אין ערעור פחות משנים כיון דאיכא עד אחד דמכשר ושוב אתא חד ואמר דכהן הוא ואסקיניה דאוקי תרי בהדי תרי ואוקי גברא אחזקתיה ולמאי דמסיק בלצרף עדות קמפלגי ניהא דלר"א כיון דבעדים הכשרים אין מצרפין אותם גם עדים הפסולים לא נצרף אותן כיון דלא העידו שניהן כאחד ודו"ק:

1) תוספות according to the מסקנא as explained by גמרא

a) ר' אלעזר and ר' שמעון בן גמליאל between מחלוקת of ר' יוחנן by ביאור

i) The case

- (1) An מעלה בית דין was כהן a מכשיר עד המכשיר (1)
- (2) there was מוריד ערער תרי and we were כהן the מוריד

- (3) there was then a second עד אחד מכשיר
- ii) רבן שמעון בן גמליאל
- (1) עד המכשיר and wherever the second עד המכשיר is בית דין (1) there are two עדים מכשירין and two עדים פוסלים we're מעלה the כהן because of חזקת כשרות his
- iii) ר' אלעזר
- (1) ערער עד המכשיר because one עד המכשיר came before עד המכשיר and the other עד המכשיר came afterward
- b) שאלה
- i) Why was the first עד המכשיר necessary to be מעלה the כהן in the first place
- ii) Can't be that there was a prior ערער תרי because then the first עד המכשיר wouldn't be enough to be מעלה the כהן
- iii) Can't be that there was a prior הפוסל because ר' יוחנן says for this סוגיא that an עד המכשיר is stronger than an עד פוסל and presumably ר' יוחנן means that an עד אחד can't be פוסל even where was no prior עד המכשיר
- c) תשובה
- i) In fact a prior הפוסל wouldn't have been effective to be מוריד the כהן
- ii) Instead there was a prior קול and a קול that's פוסל is stronger than an עד אחד and is enough to be מוריד the כהן
- (1) The first עד המכשיר then came
- (2) Now
- (a) עד אחד המכשיר is also הקול and counts as ליתנהו as result of the קול
- (b) but the combination of the עד אחד המכשיר and the חזקת כשרות of the כהן is enough to treat the קול also as כליתנהו and to be מעלה the כהן
- 2) מסכת גיטין in גמרא
- a) עד even if there was no prior עד even if there was no prior עד מכשיר ר' יוחנן of מימרא teaches that אין ערער פחות משנים
- 3) תוספות
- a) קשיא
- i) We established that in the משנה there was an עד אחד המכשיר before the two עדים that were פוסלים
- b) תירוץ
- i) That's correct but keep in mind that we also established that the עד אחד המכשיר counts as כליתנהו
- 4) מהרש"א

- a) קשיא part 1
- i) Why in fact did the גמרא assume that ר' יוחנן says that אין ערער פחות משנים even if there was no prior המכשיר עד אחד and the גמרא was therefore forced to hold that the initial הורדה of the כהן couldn't be by an אחד הפוסל
  - ii) when
    - (1) we can understand the מחלוקת of גמליאל בן שמעון בן אלעזר and ר' אלעזר in the מהלך set out in the following part 2
    - (2) even if we assume that ר' יוחנן holds that אין ערער פחות משנים only if there was a prior המכשיר עד אחד
- b) קשיא part 2 – an alternate מהלך on the מחלוקת of גמליאל בן שמעון בן אלעזר and ר' אלעזר
- i) The case
    - (1) At first there was an אחד הפוסל עד – this עד is enough to bring about a הורדה because we now assume that אין ערער פחות משנים applies only if there was a prior המכשיר עד אחד
    - (2) Then there was an אחד המכשיר who prevailed over the אחד הפוסל based on חזקת כשרות
    - (3) To make the next הורדה there was a second אחד הפוסל עד who was מצרף with the first אחד הפוסל עד to yield the תרי that ר' יוחנן needs once there was an אחד המכשיר עד
    - (4) Finally there was a second אחד המכשיר עד
  - ii) And explain the מחלוקת between ר' אלעזר and רשב"ג as before
    - (1) when רשב"ג says עד אחד מעלין ע"פ עד אחד he refers to the second אחד המכשיר עד and wherever there are two עדים מכשירין and two פוסלים we're מעלה the כהן because of his כשרות
    - (2) ר' אלעזר disagrees because we're not מצרף two אחד המכשיר עד because one came before the second אחד הפוסל עד and the other came afterward
- c) תירוצ
- i) מהלך in this כהן would have been מעלה ר' אלעזר
  - ii) Because
    - (1) Just as ר' אלעזר isn't מצרף the עד הכשר because an אחד הפוסל came after the first אחד המכשיר עד and the second אחד המכשיר עד
    - (2) ר' אלעזר wouldn't be מצרף the עד פסול because an אחד המכשיר עד came after the first אחד הפוסל עד and before the second אחד הפוסל עד

תד"ה אנן מסקינן לי'

בד"ה אנן מסקינן ליה כו' אבל נשאת ואח"כ באו עדים לא תצא כו' ושנים אומרים לא נתגרשה אמאי לא תצא בנשאת כו' עכ"ל לשון אמ"ו ז"ל משמע

דעיקר קושייתם מדברי ר' מנחם בר סימאי דסבר אם נשאת ואח"כ באו עדים לא תצא וצ"ע הלא מת"ק מכ"ש קשה דסבר נשאת לא תצא אף בבאו עדים ואח"כ נשאת ובפ"ב דכתובות מקשי' מסתמא דברייתא עכ"ל:

1) גמרא דף לא:

	ראשית	לאחר כך	תנא קמא (מיקל)	ר' מנחם בר' יוסי (מחמיר)
א'	ב' עדים דמת	ב' עדים דלא מת ואחר כך נשאת	לא תצא	תצא
ב'	ב' עדים דמת	נשאת אחר כך באו ב' עדים דלא מת	מכ"ש דלא תצא	לא תצא

2) תוספות

- a) נשאת ואח"כ באו עדים לא תצא who says ר' מנחם בר' יוסי to קשיא
- i) Why don't we say that תצא for the אשה because her איש should make us believe the עדים who say לא מת

3) מהרש"א

- a) תנא קמא who goes beyond ר' מנחם בר' יוסי could have made its קשיא stronger by asking it to the תוספות
- באו עדים דלא מת ואח"כ נשאת even where לא תצא and says ר' מנחם בר' יוסי

תד"ה אמאי קא סמכת

דף לב עמוד ב] בד"ה אמאי קא סמכת כו' ולא אמרינן מגו אלא להחזיק כו' אם יש לו שטר או חזקה כו' ואין נראה לר"י מדלא מפרש טעמא כו' עכ"ל כל זה מפורש ברא"ש ע"ש וק"ל:

דף לג.

תד"ה ה"ג לסוף אודי

[דף לג עמוד א] בד"ה ה"ג לבסוף אודי כו' ולשון אודי דחוק הוא וכן סברת אביי כו' עכ"ל ר"ל דכיון דלא נתן לו הדקל אלא בחנם ולא בשביל שהיה קרוב יותר לא שייך בזה לשון אודי ומטעם זה סברת אביי ורבא נמי דחוק למה נאמר דאודי ליה שהוא קרוב יותר כיון דלא נתן לו רק בחנם וק"ל:

דף לג:

רשב"ם בהגה"ה

[דף לג עמוד ב] בפרשב"ם בהג"ה לא היא שהודה שאכל פירות אלא כדמפרש כו' אלא ע"פ של זה כו' ממון ואי הוה גרסי' הא אמאי כו' עכ"ל כן הגיה

מהרש"ל אבל אין פי' הג"ה זו מובן לכאורה אם בא לדחות פר"ח וגירסתו ולקיים פרשב"ם וגרסתו א"כ מאי הקשה לפר"ח דמי הוא זה שאמר שהודה על אכילת פירות הלא לא הודה אלא על הקרקע כו' הא כיון דנראה לו לבעל ההג"ה דחוק כיון דאודי קאי על אכילת פירות כיון שלא נזכר לעיל כלום מהודאה ה"נ לא הוזכר לעיל שום הודאת קרקע לפר"ח ועוד מאי קאמר שרב אידי היה יותר קרוב אלא ע"פ של זה כו' הא לפר"ח וגירסתו לא הוה רק עדים שהיה רב אידי קרוב אבל הוא לא הודה כלל שהיה רב אידי יותר קרוב ולפרשב"ם נמי לא פטרינן לרב חסדא משום דאינו קרוב יותר אלא ע"פ של זה אלא משום דה"ל כנותן לו הדקל במתנה ולא שהוא קאמר שהוא קרוב יותר ועוד קשה מאי קשה ליה סברת רב חסדא דאדרבא סברת אבבי ורבא היא דחוקה לפרשב"ם כמ"ש התוס' גם לפר"ח ולגירסתו סברת רב חסדא אינה דחוקה דאיכא מגו טוב כמ"ש גם התוס' ונ"ל שבעל ההג"ה זו בא לדחות פר"ח ולקיים גירסת הספרים שלפנינו לסוף אודי דאיהו קריב טפי כמו שכתובה גם ברי"ף ואף שהתוס' דחו אותה בעל ההג"ה זו מקיים אותה הגירסא ודחה גירסת פר"ח והוא שאמר דלא היא כפר"ח שהודה שאכל הפירות כדמפרש הרב רשב"ם לבסוף דלא נהירא ליה כו' וקאמר גם בעל ההג"ה על פר"ח דשרא ליה מרא דהאי כיון דאודי קאמר ודאי לא קאי על אכילת פירות דמי הוא זה שאומר שהודה על אכילת פירות שזה לא הוזכר לעיל אבל ניחא ליה כיון דאודי קאי על הקרקע לפי הגירסא דגרס לעיל לסוף אודי דאיהו קריב טפי וז"ש הלא לא הודה אלא על הקרקע אבל על אכילת פירות לא הודה אלא עדים היו בדבר כפי' רשב"ם ומ"מ אף שיש עדים על אכילת פירות לא מפקינן מיניה לרב חסדא כיון דליכא עדים בדבר שרב אידי היה קרוב יותר כ"א על פיו ונאמן לומר דלא אכל במגו דאין רב אידי קרוב יותר ואבבי ורבא סברי כיון דאודי קאי שיהי כו' ולא שייך לומר נאמן במגו דה"ל מגו במקום עדים וכתב דלזו הגירסא הוה גרסינן נמי הכא אמאי לית ליה לרב חסדא האי סברא דהיינו משום הא איהו אמר לא אכלתי ואי בעי אמר אנא קריבנא טפי דומיא כדמסיק באידך פלוגתא דרב חסדא ואבבי ורבא דבסמוך דפליגי במיגו במקום עדים ותו לא מידי ודו"ק:

1) דף לג: at גמרא – הקדמה First

a) The case

- i) של אבותי says שמעון and של אבותי says ראובן
- ii) אכלה that עדים brought שמעון and של אבותיו was שדה that the עדים brought ראובן שני חזקה

b) דין The

- i) says שמעון is נאמן that the שדה was based on מיגו he could have said זבינתה ואכלתי שני חזקה רב חסדא

ii) טענה of מכחיש are עדים and "מה לי לשקר במקום עדים לא אמרין" say אביי ורבה
של אבותיו שדה was שמעון that the

2) Second עמוד א' on גמרא – הקדמה

- a) קריבי' דרב אידי בר אבין שכיב ושבק דיקלא
b) רב אידי בר אבין אמר אנא קריבנא טפי והוא גברא אמר אנא קריבנא טפי
c) The tables set out the המשך of this עובדא for רשב"ם and ר"ה

גמרא	ביאור רשב"ם ותוספות	ביאור ר"ה	גרסת יש ספרים וכן ברב אלפס
לסוף	לסוף "הודה" האי גברא לרב אידי כלומר לא רצה לחלוק עליו מיהת בקושטא לא הודה לו על קריבתו	לסוף "אייתי סהדי" דרב אידי קרוב הוי (ולא העידו אלו קרוב טפי) ולהאי גברא ליתא סהדי אי קרוב הוי לא גרס "לבסוף הודה" דלא הודה לו על קריבתו ובעלות קרקע וזכה רב אידי בקרקע כיון דרב אידי קרוב ודאי והאי גברא קרוב ספק	"לסוף הודה" לי' האי גברא לרב אידי דרב אידי קרוב טפי
נוקטין דהאי גברא אכל פירי	רב אידי אייתי סהדי דהאי גברא אכל פירי	האי גברא הודה לי' לרב אידי דאכל פירי	רב אידי אייתי סהדי דהאי גברא אכל פירי
טענת רב אידי דליהדר פירי	דהרי "הודה"	דהרי הודה שאכל וכמו דמפסיד קרקע מטעם ספק וודאי יפסיד האי גברא נמי פירות שאכל	דהרי הודה דרב אידי קרוב טפי וגם איתנהו עדי אכילה
רב חסדא ס"ל פירי לא מיהדר	דהא לא אודי לי' כלום על בעלות קרקע דלא נתנו אלא כעין מתנה	נאמן לומר ידיי אכלתי דאנא קריבנא טפי במיגו דאי בעי מצי טעין לא אכלתי ולא הוי במקום עדים דהרי ליכא עדים דרב אידי קרוב טפי	כיון דליכא עדים לקריבות נהי דהודה לבעלות ר' אידי לגבי קרקע מיהו לגבי פירות עדיין נאמן במיגו דאי בעי לא הוי מודה דרב אידי קרוב טפי ולא איכפת לן דהודאת בעל דין כמאה עדים דמי והוי מיגו במקום עדים
אביי ורבה ס"ל כיון דאודי פירי ומיהדר פירי		דכיון דקרקע יוצא לרב אידי דליכא מיגו יוצא נמי פירי	ליכא מיגו לגבי פירות דכיון דאודי הודאת בעל דין כמאה עדים דמי והוי מיגו במקום עדים ולא אמרין במקום עדים

3) רשב"ם

- a) Note in the table that ר"ה says there are no עדים that האי גברא was אוכל פירות and this is why רב חסדא holds that האי גברא was נאמן to say אכלתי וידיי אכלתי with a מיגו he could have said לא אכלתי
b) רשב"ם disagrees because it's משמע from the לשון of the גמרא that there were עדים that there were אוכל פירות האי גברא was

4) אותיות in **מהרש"ל** by מוגה as רשב"ם on הג"ה

הג"ה - לא היא (אלא) שהודה שאכל הפירות [אלא] כדמפרש הרב לבסוף דלא נהירא ליה שהודה על אכילת הפירות אלא עדים היו שאכלו ולא היה יכול לכפור ושרא ליה מריה דמי זה שאמר שהודה על אכילת פירות הלא לא הודה אלא על הקרקע ומכל מקום מאי דאכל עד השתא לא מפקינן מיניה כיון דליכא עדים בדבר שרב אידי היה קרוב יותר אלא על פיו של זה ואביי ורבה סברי דכיון דאודי פירי שהרי הודאת בעל דין כמאה עדים ופיו מחייבו ממון ואי הוה גרסינן הא אמאי לית ליה לרב חסדא הא סברא ויש לפרש בענין אחר ובדוחק ולכן לא כתבתיו ע"כ

5) מהרש"א

- a) ר"ח – meaning the רב agrees with the הג"ה to show that the הג"ה was מגיה מהרש"ל – and is מפרש of ר"ח – רשב"ם
- b) מהרש"א
- i) ר"ח disagrees with the הגהה of מהרש"ל that makes clear that רשב"ם disagrees with ר"ח and holds that there are עדים that גברא האי was פירות
- ii) but holds that ר"ח and רשב"ם otherwise disagrees with both רשב"ם and ר"ח and instead follows the שיטה of יש ספרים who agree with רשב"ם only on the נקודה that there were עדים that גברא האי was פירות
- c) The following לשון of the הג"ה is marked to be מבאר the הג"ה as understood by מהרש"ל of מהלך that מהרש"א asks on the קושיות and to set out מהרש"ל

הג"ה - לא היא שהודה שאכל הפירות {כדברי ר"ח} {מהרש"ל מוסיף כאן [אלא]} כדמפרש הרב {רשב"ם} לבסוף דלא נהירא ליה {הא דמפרש ר"ח} שהודה על אכילת הפירות {אלא נהירא יותר לרשב"ם} דעדים היו שאכלו ולא היה יכול לכפור ושרא ליה מריה דמי זה {ר"ח} שאמר {שלא הודה על הקרקע אלא} שהודה על אכילת פירות {ולכן קשה לר"ח הא דאמרי אביי ורבא כיון דאודי אודי ודלכן מוכרח ר"ח למידחק ולמימר אשר משמעו של "כיון דאודי אודי" היינו כיון דאודי על אכילת פירות אודי וחייב לשלם ואין משמעו בפשיטות כרשב"ם דכיון דאודי על הקרקע הוה דין הודאה נמי לפירי} הרי {לשיטת ר"ח} לא הודה אלא על הקרקע {ולא הודה על פירי} {מהרש"א - תיקשי אמאי נוקט הג"ה עכשיו אשר לר"ח הודה על הקרקע}

ומכל מקום {כלומר לרשב"ם הגם דאיכא עדים דאכל לפירי ולכן לכאורה קשה להולמו להא דרב חסדא דאמאי לא מפקינן מיני' הא דאכל עד השתא} {ומקשה מהרש"א מאי דוחקי' הרי מפרשי תוספות לשיטת רשב"ם טעמי' דרב חסדא היינו דלא הודה לו האי גברא אלא נתנו לקרקע במתנה לרב אידי ואדרבא שיטת אביי ורבא דחוקי לשיטת רשב"ם ואף לשיטת ר"ח ניהא הך דרב חסדא דלהאי גברא איכא מיגו טוב דאי בעי אמר לא אכלתי} מאי דאכל עד השתא לא מפקינן מיניה כיון דליכא עדים בדבר שרב אידי היה קרוב יותר אלא על פיו של זה {ומקשה מהרש"א הרי לרשב"ם טעמא דרב חסדא היינו משום דבמתנה נתנו לו בלי שום עדים וגם לר"ח ליכא לאוקי דברי הג"ה אלו דהרי לשיטת ר"ח לא אייתי רב אידי סהדי אלא דקרוב הוה ולא דקרוב יותר ואף האי גברא לא הודה אשר רב אידי קרוב יותר} ואביי ורבא סברי {לשיטת רשב"ם} דכיון דאודי אודי {כלומר כיון דאודי על הקרקע אודי נמי שחייב לשלם על הפירי} שהרי הודאת בעל דין כמאה עדים ופיו מחייבו ממון {לכאורה אף דברים אלו אין להולמם לשיטת רשב"ם דלא הודה כלום אלא מתנה בעלמא נתן}

ואי הוה גרסינן הא {דהודה על אכילת פירות כבשיטת ר"ח} אמאי לית ליה לרב חסדא הא סברא {דהודאת בעל דין כמאה עדים דמי} {מהרש"א מקשי אשר תוספות מפרשים שפיר לרב חסדא אליבא דר"ח דאזל בתר מיגו דאי בעי אמר לא אכלתי ולא הוי במקום עדים כלל דהרי לא העידו עדים אשר רב אידי קרב טפי} ויש לפרש בענין אחר ובדוחק ולכן לא כתבתיו ע"כ

- 6) מהרש"א of המשך

- a) To be מתרץ the קושיות on מהרש"ל it's מסתבר that הג"ה explains why he follows the שיטה of מפרשים as in הג"ה marked as follows

הג"ה - לא היא שהודה שאכל הפירות {כפירוש ר"ח} {אלא} כדמפרש הרב לבסוף דלא נהירא ליה {שיטת ר"ח} שהודה על אכילת הפירות אלא עדים היו שאכלו ולא היה יכול לכפור ושרא ליה מריה {דר"ח} דמי זה שאמר שהודה על אכילת פירות הרי לא הודה אלא על הקרקע {וזאת נוחא לשיטת יש ספרים דהאי גברא הודה אשר רב אידי קרוב טפי אבל על אכילת פירות לא הודה דהיו עדים בדבר דבפרט זה דומה שיטה זו אלפס לשיטת רשב"ם דעל אכילת פירות היו עדים בדבר} ומכל מקום {לרב חסדא} מאי דאכל עד השתא לא מפקינן מיניה כיון דליכא עדים בדבר שרב אידי היה קרוב יותר אלא על פיו של זה {דהיינו שיטת יש מפרשין} ואביי ורבא סברי דכיון דאודי {דרב אידי קרוב טפי} אודי שהרי הודאת בעל דין כמאה עדים ופיו מחייבו ממון {ולכן אין להימנע} במיגו דלא אכל דהוה מיגו במקום עדים {ומיהו קשה ד} אי הוה גרסינן הא {כלומר כגרסת יש ספרים ואלפס - מסתבר דהוה לן למיגרס נמי} אמאי לית לי' לרב חסדא הא סברא {דהיינו דרב חסדא ואביי ורבא פליגא כעין בפלוגתא דרב חסדא ואביי ורבא בעמוד ב' באלו אמרינן מיגו במקום עדים} ויש לפרש בענין אחר ובדוחק ולכן לא כתבתיו ע"כ

תד"ה האי אייתי סהדי

בד"ה האי אייתי סהדי דאבהתיה היא כו' ומעולם לא מכרו כו' עכ"ל דקדק לפרש כן הכא דלא תקשי אמאי הוי מגו במקום עדים נימא של אבותי היתה יום אחד ולקחיה מאבותיך כו' כמו שהקשה רשב"א לעיל ומיהו לעיל ע"כ ליכא לפרש כפרשב"ם הכא דא"כ מאי קאמר ומודו נהרדעי היכא דאמר ליה של אבותי שלקחיה מאבותיך דחוזר וטוען וע"כ ליכא לתרוצי לעיל אלא כמו שפר"י לעיל וכן פי' הנ"י בשם הרנב"ר ההיא דלעיל והך דהכא דלא בגוונא חדא קאייירו ע"ש ובהכי ניחא דשפיר גרסי' לעיל נמי רבא וס"ל לעיל דלאו מגו במקום עדים מקרי משא"כ (היכא) [הכא] דהוי שפיר מגו במקום עדים כפרשב"ם דהעידו דמעולם אבותיו לא מכרו כו' וק"ל:

1) גמרא דף לא.

a) The case

i) ראובן אומר של אבותי ושמעון אומר של אבותי

ii) ראובן אייתי סהדי דאבהת' היא ושמעון אייתי סהדי דאכלה שני חזקה

b) רבה

i) מה לו לשקר אי בעי שמעון אמר לי' מינך זבנתי ואכלתי שני חזקה

c) אביי

i) מה לי לשקר במקום עדים לא אמרינן

2) מהרש"א

- a) שאלה
- i) Is it possible to be רבא at גורס רבא in the place of רבה and for רבא to say that נאמן במיגו שמעון
- b) תשובה
- i) Presumably not
  - ii) because in the סוגיא at דף לג: that's discussed below רבא agrees with אב"י that מה לי לשקר במקום עדים לא אמרינן
- 3) דף לא. at גמרא of המשך
- a) נהרדעי
- i) "של אבותי שלקחתי מאבותיך" and say I meant to say חוזר וטוען can later be שמעון
  - ii) And then he's נאמן with the מיגו that he could have said מינך זבנתי ואכלתי שני עדי ראובן שמעון agrees with because במקום עדים מיגו is no longer חזקה אבהתי דראובן at one time belonged to דראובן שדה
- 4) דף לא. at תוספות
- a) רשב"א of קשיא
- i) Why to be זוכה does שמעון need to say מאבותיך שלקחתי מאבותיך
  - ii) Why aren't we טוען for שמעון as a יורש that אבהתי were יומא דרו בה חד יומא – we would then support this טענה that טענה אחד with the מיגו that שמעון could have said מינך זבנתי ואכלתי שני חזקה
  - iii) And
    - (1) once we accept that אבהתי דשמעון were יומא דרו בה חד יומא
    - (2) we're טוען for שמעון as a יורש that אבהתי would have been טוען that לקחוהו from אבהתי דראובן and then דשמעון אבהתי and would have been believed because of שני חזקה
- b) The תירוצ of ר"י to this קשיא isn't relevant here
- 5) דף לג: at גמרא
- a) The גמרא brings a case similar to the case on דף לג. with the following differences
- i) רבא agrees with אב"י that there is no מיגו במקום עדים
  - ii) אבותי לקחתי מאבותיך didn't say that מחזיק can explain that he meant to say
  - iii) מערער of אבותיו שדה belonged to מערער that the מפרש is רשב"ם at all times – לעולם עד יום מותם
- 6) מהרש"א
- a) שאלה
- i) Why doesn't רשב"ם say also at דף לא. that the אבהתא דראובן are מעיד that עדי אבהתא דראובן owned the שדה עד יום מותם and that they never sold it

- ii) And then there'd be no קשיא why we can't say for שמעון that אבותי דרו בה חד יומא
- b) תשובה
  - i) We've established for נהרדעי at דף לא. that שמעון can be חוזר וטוען that the שדה was מעיד עדי ראובן – so obviously it can't be that של אבותי שלקחה מאבותיך that אבהתי owned the שדה at all times and they never sold it
  - ii) And that's why תוספות at דף לא. is forced to rely on the תירוצ' of ר"י on why the טענה of יומא בה חד דרו isn't available
- c) Note that
  - i) It results from this תשובה that it's possible to be גורס רבא instead of רבה at דף לא. because the case doesn't count as במקום עדים since the עדים didn't say that the ארעא belonged to דראובן אבהתי at all times

דף לד.

תד"ה הוי מחויב שבועה

[דף לד עמוד א] בתוס' בד"ה הוי מחויב שבועה כו' איירי בתר דתקינן רבנן שבועת היסט דלא הוי השליח עד דנוגע כו' עכ"ל ומה"ט נמי הא דאמרינן התם דהשליח משלם למשלח היינו לבתר דתקינן רבנן שבועת היסט דלא הוה השליח עד והמשלח מפסיד כי המלוה נאמן לומר סטראי ננהו ואז המשלח נפרע מהשליח דא"ל לתקוני שדרתיך כו' אבל קודם דתקנו שבועת היסט הרי השליח נאמן ואין המשלח מפסיד כלום וק"ל:

- 1) הקדמה
  - a) מחויב שבועה שאינו יכול לישבע משלם
  - b) Based on this דין rule a person isn't believed on טענה א' – for which there's no שבועה – with a מיגו that if he were lying he could have said טענה ב' for which he'd have had to make a שבועה דאורייתא
- 2) גמרא כתובות דף פה.
  - a) The case
    - i) מלוה – as a אבימי – owed money to a מלוה
    - ii) He gave money to a שליח to repay the הלואה to the מלוה
    - iii) The מלוה took the money from the שליח and said that "סיטראי נינהו" – the money the שליח had paid was for a different loan the מלוה had made to the לווה
  - b) The דין
    - i) The מלוה was believed מיגו he could have been כופר הכל by saying לא היו דברים מעולם and that he had received no money from the שליח at all

- ii) The שליח then had to pay the לוח for the loss the שליח caused the לוח based on "לתקוני שדרתיך" for not getting a שטר from the מלוה that would disprove a claim of סיטראי
- 3) תוספות
  - a) קשיא
    - i) The מיגו of the מלוה should fail based on משיב משלם because
      - (1) had the מלוה claimed מעולם לא היו דברים מעולם
      - (2) the מלוה would have had to make a שבועה דאורייתא against the שליח who as מעיד עד אחד was מעיד that he had paid money to the מלוה
  - b) מהרש"א as explained by תירוצ'
    - i) The שליח would not have been a valid עד אחד against a defense of להד"ם by the מלוה
    - ii) Because
      - (1) If the מלוה were to say להד"ם the שליח would be a נוגע to be מעיד that he gave the money to the מלוה
      - (2) in order not to have to pay the לוח for not having paid the מלוה
      - (3) and that's why מלוה is נאמן on סיטראי with a מיגו that he could have said לתקוני שדרתיך and the שליח still has to pay אבימי on the basis of להד"ם
  - c) קשיא
    - i) the שליח isn't a נוגע because if he's lying to avoid a claim by the לוח he could avoid the claim by the לוח by telling the לוח "I gave the money back to you"
    - ii) And once the שליח isn't a נוגע he's a valid עד אחד and the מלוה has no מיגו and isn't נאמן to say סיטראי and it follows that שליח caused no loss to the לוח
  - d) תירוצ'
    - i) The case happened after the תקנה of שבועת היסט for a כופר הכל
    - ii) So
      - (1) the שליח is a נוגע to be מעיד that he gave the money to the מלוה to destroy the מיגו of the מלוה and to avoid having to pay לוח
      - (2) because if the שליח were to try to avoid paying לוח by saying "I gave it back to the לוח" he would have had to make a שבועת היסט
    - iii) and it's in that case that the שליח needs to pay לוח because the מלוה is נאמן to say סיטראי based on a מיגו he could have said להד"ם and the שליח never paid me at all
- 4) note that
  - a) the fact that the מלוה would have to make a שבועת היסט himself had he said להד"ם doesn't itself destroy his מיגו under the דין of שבועת היסט

- b) because שבועה makes clear that the חיוב applies only to a דאורייתא
- c) On the other hand the חיוב to make a שבועה can affect the נגיעה of an עד as we've established

תד"ה וכל המחויב שבועה

בד"ה וכל המחויב כו' ודוקא ביתומים מסקינן דעבד כרב ושמואל עבד כו' עכ"ל והיינו משום דיש לנו להקל על היתומים שלא להוציא ממון מהן וכדאמר הבו דלא להוסיף עלה מיהו ר' אבא ורב נחמן מדסתמו דבריהם ולא חלקו בין יתומים לדעלמא משמע דאפילו ביתומים אית להו האי סברא דמתוך שאינו יכול לישבע או תובע או נתבע משלם הנתבע וכן רב ושמואל מדלא מפלגי אינהו וקאמרי דלא להוסיף על היתומים משמע דבעלמא נמי אית להו האי סברא דמתוך שאין יכולין לישבע פטור הנתבע ולכך שפיר קאמר התם תלמודא דרב ושמואל פליגי אדרב נחמן אבל לאידך פירושא שכתבו לקמן דר' אבא ורב נחמן נמי סברי דהתובע נמי מפסיד היכא שאינו יכול לישבע ואם כן היינו דרב ושמואל ושפיר קשיא להו אמאי קאמר דפליגי וק"ל:

דף לד:

בא"ד ור' אבא

[דף לד עמוד ב] בא"ד ור' אבא סבר כיון דעיקר שבועה על הנתבע כו' עכ"ל ר' אבא גופיה סבר כרב נחמן דלא אזלינן בתר עיקר השבועה כמ"ש לבסוף דא"כ ר' אבא ורב נחמן מצו סברי כו' אבל ר"ל ר' מאיר דמוקי ליה כר' אבא צ"ל דאית ליה כיון דעיקר שבועה על הנתבע כו' ודו"ק:

- 1) First הקדמה
  - a) If a נתבע needs to make a שבועה to be פטור מלשלם but the נתבע is השבועה then the תובע is נוטל
- 2) Second הקדמה
  - a) אין תובע גובה מן יתמי נתבע אלא בשבועה
  - b) נתבע can't make this שבועה because they don't know whether the תביעה of their מוריש is correct
- 3) Third הקדמה
  - a) "מחויב שבועה ואין יכול לישבע משלם" ר' אבא says that
  - b) The הלכה follows ר' אבא
- 4) Fourth הקדמה

- a) הלכתא כרב נחמן בדיני
- 5) שניהם חשודים on גמרא
- a) שניהם חשודין על השבועה
- i) ר' אבא is משלם presumably because he agrees with ר' מאיר – נתבע
- ii) ר' אבא presumably because he disagrees with רב נחמן – יחלוקו
- 6) יתומים מן היתומים on גמרא
- a) יתומי תובע מן יתומי נתבע
- i) פטורין are יתמי נתבע – רב ושמואל
- ii) אינן יכולין לישבע are יתמי תובע even though are יתמי נתבע – ר' אלעזר
- iii) דעבד כרב ושמואל עביד דעבד כר' אלעזר עביד
- b) ר' אבא disagrees with רב ושמואל The גמרא explains that
- 7) תוספות
- a) שניהם חשודין on קשיא
- i) ר' אבא who disagrees with רב נחמן and ר' אבא הלכה follow both How can the
- b) יתומין מן היתומין on קשיא
- i) Since the הלכה follows ר' אבא why does the גמרא say עביד רב ושמואל עביד
- 8) קושיות מתרץ these are "אידך פירושא" and רבינו תם
- 9) רבינו תם
- a) רב נחמן
- i) משלם is אינו יכול לישבע who's נתבע ר' אבא agrees with
- ii) אינו יכול לישבע is also תובע where this applies even
- iii) שניהם חשודין is a special case where even ר' אבא says because of a קנס to יחלוקו
- b) רב ושמואל עבד is because דלא The reason that for יתומין the דין is that עבד
- להוסיף על יתומין
- 10) מהרש"א
- a) רבינו תם of שיטה of נקודות This table sets out more

שניהם חשודין	ר' אבא	ר' מאיר	ר' יוסי ורב נחמן
	ס"ל בעלמא דנתבע משלם ושאיני הכא דקנסינן לחשוד	נתבע משלם ולא קנסינן לתובע	כר' אבא ס"ל דבעלמא נתבע משלם ושאיני הכא דקנסינן לחשוד
יתומים מן היתומים	רב אלעזר	רב אלעזר	רב ושמואל
		נתבע משלם כדר' אבא	פליגי על ר' אבא דרב ושמואל לא מפלגי בין יתומין לאופנים אחרים וס"ל דבכל אופן שהנתבע לא יכול לישבע פטור ודעביד כדידהו עביד דיקא ביתומין דהבו דלא להוסיף עלה

מהרש"א as explained by "אידך פירושא" (11)

שניהם חשודין	ר' אבא	ר' מאיר	ר' יוסי ורב נחמן
	יחלוקו דהוה כאלו תובע ונתבע תרוייהו אין יכולין לישבע ולכן משלם נתבע חצי ותובע מפסיד חצי	פליגי אר' אבא דר' מאיר ס"ל דדיקא נתבע משלם כשאין יכול לישבע משום דעיקר שבועה על הנתבע קאי	יחלוקו דרב נחמן ס"ל כר' אבא דהוה כאלו תובע ונתבע תרוייהו אין יכולין לישבע ולכן משלם נתבע חצי ותובע מפסיד חצי
יתומים מן היתומים	רב אלעזר	רב אלעזר	רב ושמואל
		נתבע משלם כר' אבא	פטורין דלא כר' אבא ברם עיין בקושיית מהרש"א להלן

מהרש"א as explained by תוספות (12)

a) אידך פירושא to קשיא

i) Since אידך פירושא holds that

- (1) נתבע the פוטר and is תובע שאין יכול לישבע applies also to a כל המחויב שבועה
- (2) and that's why for שניהם חשודין where a שבועה is מוטל both on the תובע and נתבע the דין is יחלוקו

ii) why don't we say for יתומין מן יתומין where the שבועה is מוטל only on the תובע that it's because of the שיטה of אבא ר' that יתמי נתבע are in full as in the following table

שניהם חשודין	ר' אבא	ר' מאיר	ר' יוסי ורב נחמן
	יחלוקו דכל היכא דהוה כאלו תרוייהו אין יכולין לישבע משלם נתבע חצי ומפסיד תובע חצי	פליגי אר' אבא בהא דדיקא נתבע משלם משום דעיקר שבועה על הנתבע	יחלוקו דרב נחמן ס"ל כר' אבא דהוה כאלו תרוייהו אין יכולין לישבע ולכן משלם נתבע חצי ומפסיד תובע חצי
יתומים מן היתומים	רב אלעזר	רב אלעזר	רב ושמואל
		נתבע משלם כר' אבא	פטורין כר' אבא דיתמי תובע דאין יכולין לישבע שבועת יתומין מפסידין הכל

תד"ה האי ארבא

בד"ה ההיא ארבא כו' ומפר"ת דאוחזין שאני כו' צ"ל דשאר נמי חשיב ליה מוחזק כו' כדתניא התם בפ"ק גבי שנים אוחזין בשטר כו' עכ"ל ולמאי דמחלק לרבנן בין טלית לשאר התם האי מנה ודאי דחד מנייהו הוא אבל טלית דאיכא למימר דתרוייהו הוא יחלוקו צ"ל לפר"ת נמי למ"ד דשטר יחלוקו דלא דמי שטר לשאר דאפשר נמי בשטר שפרע לו החצי ודתרוייהו הוא וכן כתבו התוספות לפר"ת ברפ"ק דבבא מציעא ע"ש וק"ל:

שנים אוחזין בטלית	יחלוקו	מוחזקין בו	יכול להיות דתרויהו
שנים אדוקין בשטר	יחלוקו לרבן גמליאל	מוחזקין בו	יכול להיות דתרויהו דפרע חצי
שנים שהפקידו	לרבנן נותן מנה לזה ומנה לזה והשאר יהא מונח	מוחזקין בו	ודאי דחד מינייהו

רשב"ם ד"ה ומאי שנא

בד"ה ומ"ש משני שטרות כו' היו כולן יוצאות ביום אחד כו' עכ"ל האי לישנא ליתא התם במתניתין אלא כולן יוצאות בשעה אחת אלא דמתניתין איירי בירושלים דכותבין שעות וה"ה ליום אחד בלא שעות דדומין זה לזה וע"ש במהרש"ל ומה שחלקו התוס' בין שטר שיעבוד לשטר מכר ומתנה מבואר באשר"י בפ' הכותב ע"ש וק"ל:

דף לה.

רשב"ם ד"ה התם גבי המחליף

[דף לה עמוד א] בפרשב"ם בד"ה התם גבי המחליף כו' הלכך יחלוקו ושודא דדייני ליכא למימר הכא כו' עכ"ל דליכא למימר דלשמואל ליכא למיקם אמלתא משא"כ ההוא דמחליף דאיכא למיקם אמלתא דמשום דאיכא למיקם אמלתא לית לן למימר יחלוקו כמו בשל אבותי דלעיל וצ"ל לדברי התוספות שפירשו בהך דשודא דדייני דהיינו למי שירצה ליתן צריך לחלק בע"א וק"ל:

1) First הקדמה

זה אומר של אבותי וזה אומר של אבותי	כל דאלים גבר	איכא למיקם עלה דמילתא
שני שטרות היוצאים ביום אחד	לשמואל שודא דדייני	ליכא למיקם עלה דמילתא
המחליף פרה בחמור	יחלוקו אפילו לשמואל	איכא למיקם עלה דמילתא

2) Second הקדמה

a) שודא דדייני means

i) For מזכין מתנה "לאותו שיהא נוטה לב דיינים שהי' הנותן או קרובו יותר דודאי – רשב"ם להאי גמר ואקני"

ii) For "למי שרוצה הדיין ליתן" – רבינו תם

3) רשב"ם

a) קשיא

i) Why doesn't המחליף say שמואל שודא דדייני the same as for שטרות ב' תירוצ

b) תירוצ

- i) We've established for רשב"ם that שו"א דדייני applies only to a מתנה and the case of שטרות ב' deals with מתנה שטרי while the case of המחליף obviously doesn't deal with a מתנה
- 4) מהרש"א
  - a) the תירוץ of רשב"ם isn't available for רבינו תם who says שו"א דדייני has nothing to do with to whom a נותן is more likely to have given a מתנה
  - b) רשב"ם of קשיא must rely on some other תירוץ to answer the רבינו תם
- 5) מהרש"א of המשך
  - a) רשב"ם to קשיא
    - i) Why doesn't רשב"ם answer that המחליף is different from שטרות ב' because ליכא למיקם עלה דמילתא ב' שטרות and איכא למיקם עלה דמילתא המחליף
    - b) תירוץ
      - i) יחלוקו המחליף דין for the "איכא למיקם עלה דמילתא"
      - ii) כל דאלימ is דין and yet איכא למיקם עלה דמילתא זה אמר של אבותי גבר

תד"ה ומאי שנא

תוס' בד"ה ומ"ש מהא כו' זה כלל גדול בדין הוא לכי הא דהמוכר שור כו' עכ"ל ולהאי לישנא דקאמר זה כלל גדול איצטריך דאפילו ניזק אומר ברי כו' אין ראייה דאיכא למימר דגם זה לדבריהם לדברי חכמים אמר כן אבל הך דהמוכר שור נגתן כו' מלתא דאמרה שמואל בדוכתא אחרייתא הוא משמע דאליבא דהלכתא אמרה ודו"ק:

דף לה:

תד"ה דתני ר' חייא

[דף לה עמוד ב] בד"ה דתני ר' חייא כו' ובקונטרס פירש דמיירי בחנוני שמכר במדה כו' עכ"ל ובקונטרס שלפנינו משמע דאיירי נמי שפיר בהך דשמעתין דזה אומר דשל אבותי כו' וכן הוא בחידושי הרמב"ן בשם רשב"ם ודחה הוא דבריו משום דלא אמרו אי תפיס לא מפקינן אלא כשתפס ברשות ב"ד כו' ע"ש ונראה דמה"ט פרש"י התוס' אליבא דר"ע בגזל מה' בני אדם ולא ניחא להו לפרש בהך דשמעתין דזה אומר של אבותי כו' וק"ל:

- 1) דף לד: at גמרא
  - a) זה אומר של אבותי וזה אומר של אבותי כל דאלימ גבר
  - b) כל דאלימ גבר is דין an item where the דין is תופס בית דין

- i) כל דאליס גבר doesn't release the item to apply בית דין
  - ii) Instead בית דין holds the item until it establishes the correct owner
- 2) דף לד: at גמרא of המשך
- a) אמרי נהרדעי
    - i) אותו מן השוק – meaning that אם בא אחד מן השוק והחזיק בה אין מוציאין אותה מידו can't release the item to apply כל דאליס גבר and must hold it until בית דין establishes the correct owner
    - ii) תני ר' חייא גזלן של רבים לאו שמ' גזלן
    - iii) רב אשי אמר לעולם שמ' גזלן ומאי לא שמ' גזלן שלא ניתן להשבון
- 3) רב אשי and ר' חייא of ביאור – רשב"ם
- a) נהרדעי אחד מן השוק ר' חייא that "גזלן של רבים" mentions refers to the
  - b) and – the השבה by מיכפר isn't אחד מן השוק means the גזלן לאו שמ' רב אשי explains that רב אשי – the same as נהרדעי said – he must hold the item until בית דין decides who the owner is
- 4) רשב"ם disagrees with רמב"ן
- a) כל apply שמעון and ראובן if he releases the item to יוצא ידי השבה is אותו מן השוק דאליס גבר
  - b) The rule for ב"ד isn't relevant because ב"ד has a special responsibility to resolve disputes
- 5) מהרש"א
- a) It's because of the קשיא of רמב"ן that תוספות says ר' חייא and רב אשי refer to a case of גזל מה' בני אדם –whose פרטים aren't relevant here – and not to the אחד מן השוק mentioned by נהרדעי
- 6) מהרש"א of המשך
- a) חנווני שמכר במדה וכו' רב אשי deals with a מפרש that "קונטרס" mentions תוספות
  - b) But the קונטרס of רשב"ם that we have reads as we've explained it and this reading is supported by רשב"ם in גרסא who also has רמב"ן

תד"ה אי לפירא

בד"ה אי לפירי כו' מ"ט דרבנן דבעי שלשה שנים כו' דהא לעולם צריך לשומרו פן יאמר לפירות כו' עכ"ל אבל לרבי ישמעאל דבמערער תליא מלתא אם אינו מקפיד בשלש אכילות פירות הויא חזקה ניחא היכא דאין המערער טוען לפירות הורדתיו ולא מיחה הרי לא הקפיד שלשה פעמים ויש חזקה למוחזק ודו"ק:

- 1) הקדמה

- a) ר' ישמעאל holds that בג' אכילות הוה חזקה because if the מערער hadn't sold the שדה to the מחזיק we'd have expected the מערער to be קפיד and מוחה before the אכילות completes three
  - b) שטר hold that three years are required for חזקה because a מחזיק won't hold his שטר מוחה for more than three years if the מערער isn't
- 2) צריך עיון
- a) At רמב"ן of שיטה accepted the מהרש"א on דף כח: ד"ה אלא מעתה it seems that תלת אכילות מזדהר איניש בשטרי טפי לא מזדהר for the purpose of ישמעאל requires מחאה
- 3) תוספות
- a) שאלה
    - i) Does a certain מימרא by רב אשי mean that רב אשי holds that a מערער can claim even after ג' שנים לפירות הורדתיך
  - b) תשובה
    - i) No – because then we'd expect every מחזיק to keep his שטר forever to protect against a מערער who claims that לפירות הורדתיך
    - ii) So that a מחזיק couldn't rely on שני חזקה even against a מערער who isn't טוען that לפירות הורדתיך
- 4) מהרש"א
- a) This isn't a קשיא for ר' ישמעאל
    - i) Because after three אכילות a מחזיק will be זוכה against any מערער who isn't טוען that מפירות הורדתיך and who should have been קפיד and מוחה during the three אכילות

דף לו:

תד"ה מאי בינייהו

[דף לו עמוד ב] בד"ה מאי בינייהו כו' דג' בצירות שלימות כו' דאיכא בינייהו חרפי ואפלי כו' עכ"ל ר"ל בצירות שלימות שתהיה כל שנה כל שנה הבצירה דהיינו מבצירת שנה זו עד בצירת שנה שאחריה (ומהא) [ואהא] קשיא להו דאימא דא"ב חרפי שתהיה תחילת בצירה שאחר סוף שנה בצירה שלישית בחרפי ואז לא יהיו ג' שנים שלימות ואם תהיה באפלי יהיו יותר מג' שנים שלימות וק"ל:

- 1) גמרא
  - a) רב
    - i) ג' שנים מיום אל יום חזקה needs say that חכמים
  - b) שמואל

- i) מסיקות three בצירות and three גדירות say חזקה חכמים
- 2) מהרש"א as explained by תוספות
  - a) שמואל means three yearly cycles– for example
    - i) from the first בצירה to the second
    - ii) from the second בצירה to the third
    - iii) from the third בצירה to the fourth
- 3) גמרא
  - a) קשיא
    - i) Both שמואל and רב need three full years
    - ii) How do they differ
- 4) מהרש"א as explained by תוספות
  - a) קשיא
    - i) Why doesn't the גמרא answer that they differ where the final בצירה ends earlier or later than the end of the third year of שני חזקה

תד"ה היו לו שלשים

בד"ה היו לו שלשים כו' אבל תשעה אילנות גדולות ממטע שלשה לבית סאה כו' עכ"ל כצ"ל לפי הגהת מהרש"ל ע"פ דברי הרא"ש והטור ע"ש ואף שהדין דין אמת מכל מקום דברי התוספות מוכיחין שאין כאן מקום להגיה כן ממה שכתבו בסוף דבריהם והני אילנות לא בגדולים איירי דגדולים לא כו' ולפי הגהתו וכי עד השתא לא ידענו כל זה שהרי כבר כתבו אבל לתשעה אילנות גדולות ממטע שלשה כו' ולעיל הוה ליה לפרושי אבל תשעה אילנות גדולות ממטע שלשה לבית סאה כדאמר' פרק לא יחפור גם לשון ואכל אחת בשנה זו ואחת כו' לא משמע אחת מכל בית סאה אלא אחד ממש וע"כ נראה לקיים כל נוסחות ישינות בתוס' שלפנינו ומשום דלענין מכירה בפרק הספינה נקט ג' קנה שלשה קנה קרקע משו"ה קשיא להו אמאי נקט הכא שלשים ממטע י' כו' דהיינו לפי ערך מטע עשרה לבית סאה דקתני בעלמא דהוה ליה שלשה בית סאה לשלשים אילנות הוה ליה למנקט ה"נ הכא שלשה אילנות כדנקט גבי מכר לפי ערך ממטע י' לבית סאה דהוה ליה תש"ן אמות לשלשה אילנות ואכל אחת בשנה כו' ותרצו דבכה"ג לא הו"א חזקה משום דלא הוי בזי בזויי ושוב שכתבו והני אילנות לא בגדולים כו' מלתא באנפי נפשיה הוא וכדברי הרא"ש והטור זה נראה לי ברור בדברי התוספות לקיים כל נוסחות הישנות וק"ל:

- 1) First הקדמה
  - a) A בית סאה is 50 אמות by 50 אמות or 2,500 square אמות or 2,500 גרמידי

- b) אילן per גרמידי 250 or בית סאה per אילנות 10 are planted at the rate of 10 אילנות רגילים
- c) אילנות גדולים are planted one per 833 גרמידי or three to a בית סאה for the same total of 2,500 גרמידי
- 2) Second הקדמה
- a) "מכר ג' אילנות קנה קרקע" that פרק המוכר את הספינה גמרא says in
- b) The פרטים of this דין aren't relevant here
- 3) גמרא
- a) If 30 אילנות are planted in a שדה 10 to a בית סאה and a מחזיק eats 10 אילנות a year that are באזי באזוי the מחזיק has a חזקה in the entire שדה
- i) באזי באזוי means that the אילנות are spread out in the sense that what the מחזיק eats each year is מפוזר through each בית סאה
- ii) There is באזי באזוי if each year a person is אוכל three אילנות from one בית סאה three from the second בית סאה and four from the third בית סאה
- 4) מהרש"ל based on the גרסא of תוספות
- a) אבל ט' אילנות גדולות ממטע ג' לבית סאה ואכל אחת בשנה זו ואחת בשנה זו לא היא חזקה מידי דהוה אשלשים היכא דלא באזי באזוי והני אילנות לא בגדולים איירי דגדולים לא הוו אלא ג' לבית סאה כדאמרין בפרק לא יחפור
- 5) מהרש"א
- a) מהרש"ל is correct that מן הדין
- i) if nine אילנות גדולים are planted three to a בית סאה and a person each year is אוכל from one אילן in each בית סאה
- ii) there is no חזקה because there is no באזי באזוי
- b) but there are two קשיות to the גרסא of מהרש"ל
- i) First קשיא
- (1) The words "והני אילנות" at the end of the דיבור suggest that תוספות wasn't discussing אילנות גדולים until the end of the דיבור
- ii) Second קשיא
- (1) the words "ואכל אחת בשנה זו" suggest that the מחזיק eats one אילן in total per year – not one אילן per בית סאה for a total of three אילנות per year
- 6) מהרש"א based on the גרסא of תוספות
- a) This is the correct גרסא
- b) אבל ט' ג' אילנות גדולות ממטע ג' לבית סאה ואכל אחת בשנה זו ואחת בשנה זו לא היא חזקה מידי דהוה אשלשים היכא דלא באזי באזוי והני אילנות לא בגדולים איירי דגדולים לא הוו אלא ג' לבית סאה כדאמרין בפרק לא יחפור
- c) namely
- i) תוספות first asks

- (1) Instead of dealing with 30 normal אילנות רגילים in three בית סאה where each גרדימי has 250 אילן
- (2) why doesn't the גמרא deal with three אילנות רגילים planted at the rate of 10 אילנות per בית סאה – namely with one אילן per 250 גרמידי – and the מחזיק eats one אילן each year
- (3) this would be preferable because it would correspond to the הספינה where the גמרא deals with three אילנות
- ii) and באזי answers that the אכילה of one אילן per year doesn't count as באזוי
- d) And it's only after והני מילי that תוספות
  - i) considers whether there is a חזקה if there are nine אילנות גדולים in three בית סאה and the מחזיק eats three אילנות each year – one from each בית סאה
  - ii) and concludes that there's still no באזי באזוי and no חזקה because the מחזיק eats only one אילן per בית סאה

תד"ה ממטע י' לבית סאה

בד"ה ממטע י' לבית כו' ונראה דפחות מכאן דקתני גבי הקדש קאי נמי אכדי שיעבור בקר כו' עכ"ל ר"ל דאי קאי ממטע י' לבית סאה כדמשמע בברייתא דמייתי בהמוכר את הבית א"כ הזרא קושיין לדוכתין דיפה כח הדיוט מכח הקדש דבהדיוט קתני בתוספתא בפחות מכדי שיעבור כו' וק"ל:

- 1) הקדמה
  - a) that are אילנות at the rate of ממטע י' לבית סאה are more מפורז than אילנות that are planted at the rate of one for every 16 אמות
- 2) דף עב. at המוכר את הבית in ברייתא
  - a) הקדיש ג' אילנות דמפורזין לא פחות ולא יותר מן י' לבית סאה הקדיש קרקע
- 3) פרק המוכר את הספינה in גמרא
  - a) מכר ג' אילנות קנה לוקח קרקע ובלבד דלא הוי מפורזין יותר ממטע חד בכל ט"ז אמות
- 4) פרק המוכר את הספינה in רשב"ם
  - a) The גמרא in הספינה would also apply the same rule for הקדש so that the שיעור in הספינה is stricter against הקדש than the שיעור in ברייתא in המוכר את הבית
  - b) And the following תוספתא – although it applies a different שיעור than the גמרא in הקדש and מכר – proves that the same שיעור applies to המוכר את הספינה
    - i) תוספתא
      - (1) הקדיש ג' אילנות הקדיש קרקע במפורזין י' לבית סאה לא פחות ולא יותר

מכר ג' אילנות מכר קרקע כמה יהא קרובין עדי שיהא בקר עובר בכליו וכמה יהא מרוחקין (2)
עד י' לבית סאה

5) מהרש"א as explained by תוספות

a) קשיא

i) It's correct that the תוספתא applies the same שיעור to יהא רחוקין but still the
"כמה יהא מקורבין" on שיעור applies a different תוספתא

(1) For מכר the שיעור is עובר בכליו

(2) While for הקדש the שיעור is סאה

b) תירוצ

i) This is how הקדש ג' אילנות: הקדש for תוספתא of שיעור understands the רשב"ם
הקדש קרקע במפוזרין לא פחות מן עד שיהא הבקר עובר בכליו ולא יותר מן י' לבית סאה

ii) So that the שיעורים are the same

דף לז.

בא"ד לפי זה

[דף לז עמוד א] בא"ד ולפ"ז נמי ליכא למימר דאין חילוק בין חזקה למכר כו'
עכ"ל ר"ל דלענין חזקה ליכא למימר דתליא בפלוגתא דתנאי כמו במכר והקדש
דמ"מ תקשי מדאביי דהתם דסבר כרב נחמן אדאביי דהכא וק"ל:

תד"ה לימא לי'

בד"ה לימא ליה כו' ואפי' בשני אילנות כשיבשו יטע כו' משום דכי היכי
דלדידך בעין יפה כו' עכ"ל ק"ק לר' עקיבא דאית ליה במוכר לחבירו נמי דבעין
יפה מוכר אמאי לא נאמר כן בשני אילנות כשיבשו שיטע אחרים במקומן
כמ"ש התוס' לקמן בשם ר"י דאפילו רבי עקיבא מודה בשנים דאין לו קרקע
כלל ודו"ק:

דף לז:

תד"ה דאי לא מצי

[דף לז עמוד ב] בד"ה דאי לא מצי כו' ועוד שרוצה לזרוע מקום האילן עכ"ל
דבאילנות משמע להו דאם אין לו קרקע אם מתו נמי לא יטע אחרים במקומן
כההיא דקנה ב' אילנות דאין לו קרקע מה שאין כן בבור ודות ודאי דאף אם
נפלו בונה אחרים במקומן וק"ל:

תד"ה מכר אילנות

בד"ה מכר אילנות כו' או בשדה גדול ואומר בפירוש שכל הקרקע כו' עכ"ל אין לפרש בשדה גדול יותר מכדי צורך האילנות והג' אילנות עומדין בו מפוזרין דא"כ בלאו הכי לא קנה קרקע כלל כמ"ש התוס' לעיל דבמפוזרות לא קנה קרקע כלל אלא דר"ל שהשלשה אילנות נטועין כדין שדה אילן אלא שמחוץ להן כמלא אורה וסלו השדה גדולה מכדי צורך האילנות דהשתא אי לא היה אומר בפירוש שכל הקרקע משייר היה הלוקח קונה כדי צורך האילנות דהיינו ביניהם וחוצה להן כמלא אורה וסלו והשאר לעצמו וק"ל:

תוספות בא"ד הכי פירושא

בא"ד ה"פ מני אילימא ר"ע ואליבא דרבנן דר"ש כו' ואלא רבנן ואליבא כו' וכיון דס"ל דכולי האי מקדיש בעין יפה ממכר דאפי' בור ודות כו' עכ"ל ר"ל דבין לר"ע ובין לרבנן דפליגי עליה במכר לענין דרך הרי לרבנן דר"ש יפה כח מקדיש כל כך דאפי' בור ודות גופיה מקדיש כ"ש במקדיש אפי' באילן א' שהקדיש גם הקרקע וצ"ל לפ"ז דלא הוה אצטריך ליה למימר לר"ע הא מוכר בעין יפה מוכר וכ"ש מקדיש וכן לרבנן דמודו דמקדיש לענין דרך דהא מיניה לא מוכח מידי דלא קאמרי הכי אלא לענין דרך וע"כ לא תילף מיניה לענין מקדיש אילן א' דמקדיש גם הקרקע דאם לא כן לר' עקיבא במכר דסבירא ליה הכי לענין דרך תקני ליה נמי קרקע באילן אחד אלא עיקר ההוכחה בין לר' עקיבא ובין לרבנן מבור ודות דמקדיש לרבנן דר"ש ויש לפרש דלא נקט הכי אלא משום דאי לאו דס"ל לר"ע ולרבנן הכי במקדיש לענין דרך א"כ ע"כ מכ"ש דלא הוה סבירא ליה לרבנן דר"ש לענין בור ודות גופיה במקדיש ודו"ק:

- 1) Review the following table on a סוגיא in the הספינה and on תוספות here as well as מהרש"א by תשובה and שאלה a

מכר ב' אילנות	מכר את הקרקע	הקדיש את הקרקע	הקדיש אילן אחד	שאלת מהרש"א	תשובת מהרש"א
ר' שבנן דר' שמעון	לא מכר את הדות	הקדיש דרך לדות ואפילו דות עצמו דבעין יפה מקדיש			
ר' שמעון	לא מכר את הדות	לא הקדיש את הדות דבעין רעה מקדיש			
ר' עקיבא	לא מכר קרקע	מכר דרך לדות דבעין יפה מוכר	תוספות נקטי דהקדיש דרך לדות	אית לי' כרבנן דר' שמעון דהקדיש אפילו דות עצמו ולכן כל שכן דבהקדיש אפילו אילן אחד הקדיש את הקרקע	האם למילף דהקדיש אילן אחד הקדיש את הקרקע מצינו למיסמך על כ"ש ממכר דמוכר דרך לדות דבעין יפה מוכר
ר' שבנן דר' עקיבא	לא מכר קרקע	לא מכר דרך לדות דבעין רעה מוכר	תוספות נקטי דהקדיש דרך לדות	אית להו כרבנן דר' שמעון דהקדיש אפילו דות עצמו ולכן כל שכן דבהקדיש אפילו אילן אחד הקדיש את הקרקע	האם מצינו למיסמך אהא גרידא דכעין שהקדיש דרך לדות כן כשהקדיש אילן אחד הקדיש את הקרקע

6) מהרש"א of המשך

a) בקיצור

i) רבנן דר' עקיבא and ר' עקיבא The table points out in the final two columns that

(1) can't derive that הקדיש אילן אחד הקדיש את הקרקע

(a) from the דין for ר' עקיבא that לדות דרך מכר את הקרקע מכר דרך לדות ר' עקיבא את הקרקע הקדיש קרקע לדות

(b) or from the דין for ר' עקיבא that at least רבנן דר' עקיבא דרך הקדיש את הקרקע הקדיש דרך לדות

b) קשיא

i) Then why does רבנן דר' עקיבא and ר' עקיבא need to assume that תוספות relies on these דינים these דינים

c) תירוץ

i) רבנן דר' and ר' עקיבא relies on these דינים only as a basis to conclude that רבנן דר' and ר' עקיבא can agree with שמעון דר' רבנן דר' even the דות itself

ii) then רבנן דר' and ר' עקיבא relies on the rule for ר' עקיבא that הקדיש אילן אחד הקדיש את הקרקע even the דות itself to conclude that

מכר ב' אילנות	מכר את הקרקע	הקדיש את הקרקע	הקדיש אילן אחד	שאלת מהרש"א	תשובת מהרש"א
ר' שב"ד	לא מכר את הדות	הקדיש דרך לדות ואפילו דות עצמו דבעין יפה מקדיש			
ר' שמעון	לא מכר את הדות	לא הקדיש את הדות דבעין רעה מקדיש			
ר' עקיבא	לא מכר קרקע	מכר דרך לדות דבעין יפה מוכר	תוספות נקטי דהקדיש דרך לדות ודלכן מצינן למימר דס"ל כרבנן דר' שמעון דהקדיש אפילו דות עצמו כל שכן דבהקדיש אפילו אילן אחד הקדיש את הקרקע	האם למילף דהקדיש אילן אחד הקדיש את הקרקע מצינו למיסמך על כ"ש ממכר דמוכר דרך לדות דבעין יפה מוכר	לא דאם כן היתכן אשר במכר אילן אחד לא מכר קרקע
ר' שב"ד	לא מכר קרקע	לא מכר דרך לדות דבעין רעה מוכר	תוספות נקטי דהקדיש דרך לדות ודלכן מצינן למימר דס"ל כרבנן דר' שמעון דהקדיש אפילו דות עצמו כל שכן דבהקדיש אפילו אילן אחד הקדיש את הקרקע	האם מצינן למיסמך אהא גרידא דכעין שהקדיש דרך לדות כן כשהקדיש אילן אחד הקדיש את הקרקע	

דף לח:

רשב"ם ד"ה אמר לי' פשיטא

[דף לח עמוד ב] בפרשב"ם בד"ה א"ל פשיטא כו' קרא מסייע ליה למר ויתן לה כו' עכ"ל פירוש למר דהיינו שמואל שהיה רבו של רב נחמן וכ"ה בהדיא בירושלמי דמסייע הוא לשמואל ויש לפרש דה"ק דמשמע דע"פ המלך השיבו לה אבל מדינא לא היו משיבין לה דמחזיקים בנכסי בורח כשמואל וק"ל:

1) גמרא

- a) רב יהודה אמר רב
- i) אין מחזיקין בנכסי בורח
- b) שמואל
- i) מחזיקין בנכסי בורח

2) מהרש"א as explained by רשב"ם

- a) בורח A woman who was returned property to a man who was פסוק in ב' מלאכים
- b) שמואל meaning מסייע לי' למר is פסוק the רב נחמן says that ירושלמי says

3) מהרש"א

a) קשיא

i) This is actually a ראי' against רב

b) תירוצ

i) The פסוק implies that the מלך returned the property שלא כדין

רשב"ם ד"ה אפילו מיחה בפני ג'

בד"ה אפי' מיחה בפני ב' שאין כו' משום הכי מחזיקין בנכסי בורח דתיהני ליה מחאה כי הך כו' עכ"ל כצ"ל נראה לי ופירוש דאשמועינן רב דאפילו אין במקומו של בורח שיוכל לימחות בפניהם אלא חגרין אם לא מיחה בפניהם הויא חזקה אי נמי דירא לימחות בפני שאינן חגרין שירא שילכו לשם וידעו מקומו וירדפו אחריו בעל חוביו מ"מ ה"ל לימחות בפני חגרין ומשו"ה הויא חזקה וק"ל:

דף לט.

רשב"ם ד"ה ויבא לשנה אחרת ותד"ה ליתבי אדוכתי'

[דף לט עמוד א] בד"ה ויבא לשנה אחרת כו' אלמא מחאה שלא כו' והלכך חזקה כו' ואף על גב דלר"י הויא חזקה כו' ולרבא לא נצריכנו אלא כו' עכ"ל נראה פי' לדבריו דודאי רבא כרבנן ס"ל דהלכה כוותייהו לגבי ר"י ולא קפריך לרב נחמן אלא דבהך מלתא דבעי ר"י המחאה בפניו לא פליגי רבנן עליה כמ"ש רשב"ם לעיל דלא תסייע ליה מרישא כו' והשתא לרבנן דאף אם נאמר דהחזקה נשמעת באספמיה מ"מ חיישינן לשעת חירום ויהודה וגליל כשעת חירום דמי וכ"ש מאספמיה להכא דכשעת חירום דמי ולא נצריכנו לבא לפניו ו לימחות והמחאה שלא בפניו נמי לא הויא מחאה ודומיא דהכי אמרינן לעיל לר"י בנכסי בורח דאין מחזיקים כיון דבעי המחאה בפניו והבורח לא יכול לבא לפניו ו לימחות ודו"ק:

תוס' בד"ה ליתבי אדוכתיה כו' ליסייעיה מרבנן דמוכחין כו' עכ"ל לפום הך סברא דלסייעיה מרבנן ע"כ דאית לן למימר דהחזקה נשמעת יותר מרחוק מהמחאה כמ"ש התוס' לעיל א"כ יש לתמוה נמי דמאי פריך וליתבי אדוכתיה ולימחיה דאימא דהחזקה נשמעת עד אספמיה ולא המחאה וצריך לבא למדינה שהמחזיק בה ומתוך קושיא זו נמי הוצרך ר"י לפרש בתירוצו דרבא היה טועה גם בדרכי יהודה ודו"ק:

בא"ד ורבנן סברי אפי' מיהודה לגליל אין חזקה כו' עכ"ל ובהא פליגי רבנן ור"י לרבא ולא ניחא ליה דפליגי אי בעי מחאה בפניו או לא דכיון דלר"י בעי בפניו אית לן למימר לרבנן נמי דבעי בפניו ורב נחמן הניח לו לרבא סברתו דלא פליגי אי בעי בפניו או לא אלא דקאמר אדרבא דלר"י נמי לא בעי בפניו ומיהו תלמודא לעיל לרב לא חש להא גבי הא דאין מחזיקין בנכסי בורח דע"כ פליגי רבנן ור"י אי בעי בפניו או לא ודו"ק:

1) משנה

רבנן	יהודה ויהודה	חזקה היכא דלא מיחה
רבנן	יהודה וגליל	לא הויא חזקה אפילו היכא דלא מיחה
ר' יהודה	יהודה ויהודה	חזקה אלו לא מיחה
ר' יהודה	יהודה וגליל וגם יהודה ואספמאי	חזקה דלא אמרו ג' שנים אלא כדי וכו' שיבא וכו'

2) גמרא

a) משנה in the רבנן to קשיא

- i) If because מחאה שלא בפניו הויא מחאה and the מחזיק will hear
  - (1) I understand why for יהודה ויהודה there's a חזקה if the מערער isn't מוחה – the מערער should have been מוחה because the מחאה would have been effective and would have become known to the מחזיק
  - (2) But why is there no חזקה for יהודה וגליל
- ii) And if מחאה שלא בפניו לא הויא מחאה
  - (1) I understand why for יהודה וגליל there's no חזקה if the מערער isn't מוחה – the מחאה would have been useless because the מחאה wouldn't have become known to the מחזיק anyway
  - (2) But why is there חזקה in יהודה ויהודה if the מערער isn't מוחה

b) רב אבא בר ממל of תירוצ'ן

- i) hold that מחאה שלא בפניו הויא מחאה and this explains why there's חזקה in יהודה ויהודה if the מערער isn't מוחה
  - ii) But יהודה וגליל counts as שעת חירום so שיירות aren't מצויות and מחזיק won't hear of the מחאה so the מחאה would be useless and it follows that the מערער needn't be מוחה and there's no חזקה
- c) Note that ר' אבא בר ממל doesn't consider the possibility for רבנן that to say מחאה of לבא בפניו is a חומרא to the מערער that requires him to be מוחה בפניו of the מחזיק to be מוחה בפניו
- d) Note also that from the לשון of ר' יהודה in the משנה it appears that ר' יהודה holds that the מערער does need to be מוחה בפניו of the מחזיק

3) דף לט. at גמרא of המשך

a) רב נחמן

- i) מחאה שלא בפניו היא מחאה
- b) רבא
- i) רשב"ם as explained by קשיא
- (1) Since יהודה ר' apparently requires that the מערער must come בפניו of the מוחה to be מחזיק
- (2) It must be that יהודה ר' holds – contrary to רב נחמן – that מחאה שלא בפניו לא because if יהודה ר' holds because if יהודה ר' holds why is it that מערער can't be ליתב אדוכתי ולימחי
- c) רב נחמן
- i) תירוצ
- (1) In fact יהודה ר' holds that מחאה שלא בפניו היא מחאה and it's not necessary for the מערער to come בפניו of the מחזיק to be מוחה
- (2) יהודה ר' says only that it's an עצה טובה for the מערער not to be ליתב אדוכתי and instead to come בפניו of the מחזיק to be מוחה
- 4) מהרש"א as explained by ד"ה ויבא בשנה אחרת and ד"ה איתבלי at רשב"ם
- a) קשיא
- i) מחאה שלא בפניו היא מחאה רבנן hold ר' אבא בר ממל has established that
- ii) so at the same time that רבא asks his קשיא רב נחמן from יהודה ר' why doesn't רב נחמן recognize that רבנן are מסייע the שיטה of רב נחמן
- b) תירוצ
- i) ר' אבא בר ממל disagrees with רבא and says that יהודה ר' and רבנן both hold that מחאה שלא בפניו לא היא מחאה but they disagree on the following נקודה
- (1) יהודה ר' says that because מחאה שלא בפניו לא היא מחאה the מערער needs to be מוחה בפניו isn't the מערער and if the מערער isn't מוחה בפניו even לבא למחזיק ולימחות בפניו חזקה there is a
- (2) רבנן say that
- (a) the מערער needs to be מוחה בפניו לבא in יהודה ויהודה and if the מערער isn't מוחה בפניו there is a חזקה
- (b) But
- (i) the מערער needn't be מוחה בפניו לבא from אספמיא and in יהודה we're חושש for יהודה וגליל because for אספמיא and even for יהודה וגליל שעת חירום
- (ii) and the case is similar to a בורה against whom there is no חזקה because a בורה can't come to be מוחה בפניו
- 5) ד"ה ליתב at מהרש"א and תוספות ד"ה ליתב to הקדמה
- a) רב נחמן asks the same קשיא as רשב"ם – namely when רבא asks his קשיא רב נחמן from יהודה ר' why isn't he מסייע the שיטה of רב נחמן

- b) But we'll show next that מהרש"א explains that
- i) מחאה שלא בפניו לא היא מחאה in the meaning of שיטה as well as in the meaning of מחאה and the שיטה of רבא
  - ii) And that as a result תוספות asks the further קשיא that even יהודה ר' doesn't necessarily support רבא and can hold that מחאה היא בפניו מחאה
- 6) ד"ה אין at תוספות as understood and explained by כללים on בפניו at מהרש"א part 1
- a) Here are כללים on בפניו at תוספות as understood and explained by כללים on בפניו at מהרש"א
    - i) First כלל
      - (1) If the מערער is in a distant place where a חזקה isn't נשמעת it's a פשיטות that there's no חזקה whether or not מחאה היא בפניו מחאה
    - ii) Second כלל
      - (1) Even if generally מחאה היא בפניו מחאה there can be distant places from which a מחאה isn't נשמעת
      - (2) Depending on the מאן דאמר we'll discuss below the result is either
        - (a) שיטה א' – the מערער needn't make a useless מחאה where he is and there's no חזקה
        - (b) שיטה ב' – the מערער must go to a place from where his מחאה is נשמעת and make a מחאה there even בפניו of the מחזיק
    - iii) Third כלל
      - (1) If מחאה היא בפניו לא היא מחאה the מערער needs to be מוחה of the מחזיק even if his מחאה is נשמעת at a distance
    - iv) Fourth כלל
      - (1) שיטה א'
        - (a) מחאה is assumed to be נשמעת wherever a חזקה is נשמעת – "כל היכא דחזקה – נשמעת אף מחאה נשמעת"
        - (b) This שיטה also assumes the reverse that there can be a distant place where neither חזקה nor מחאה are נשמעות
        - (c) Note that if חזקה isn't נשמעת this alone is enough to result in there being no חזקה – it's not relevant מצי' הדין that the מחאה also isn't נשמעת
      - (2) שיטה ב'
        - (a) חזקה is always נשמעת but it's possible that מחאה isn't נשמעת
        - (b) It follows for this שיטה that in a place where חזקה is נשמעת and מחאה isn't נשמעת
          - (i) If מחאה היא בפניו לא היא מחאה there is a חזקה based on the third כלל if the מערער isn't מוחה of the מחזיק

(ii) If מחאה היא בפניו של the דין depends on whether

1. The first שיטה of the second כלל is correct – the מערער needn't be מוחה and there's no חזקה
2. The second שיטה of the second כלל is correct – the מערער needs to be מוחה – even שלא בפניו – in a place from where the מחאה is heard and if he doesn't do so there is חזקה

7) ד"ה ליתב at מהרש"א part 2

a) שאלה

- i) When תוספות asks its קשיא to רבא that רבנן are מסייע to רב נחמן and must hold that מחאה היא בפניו היא מחאה
- ii) Is it possible that תוספות held that רבא can accept שיטה א' of the fourth כלל that כל היכא דחזקה נשמעת אף מחאה נשמעת is נשמעת

b) תשובה

- i) No – because if so תוספות wouldn't have asked that רבא should have realized that רבנן are מסייע to רב נחמן because it's possible that
  - (1) מחאה היא בפניו לא היא מחאה that רבא agree with רבנן
  - (2) חזקה isn't גליל ויהודה נשמעת and that's why there's no חזקה – the fact is that the מחאה is also not נשמעת but this isn't necessary for the result that there's no חזקה
  - (3) לרא לפניו needs to be מוחה and that's why the מערער needs to be מוחה לפניו – the fact is that מחאה היא בפניו also נשמעת in יהודה ויהודה but this doesn't affect the result that there's חזקה if the מערער isn't מוחה בפניו
- ii) And since תוספות did ask that רבא should have realized that רבנן are מסייע to רב נחמן it must be that
  - (1) תוספות assumed that רבא holds that חזקה is always נשמעת and there can be a place – in this case גליל ויהודה – where a חזקה is נשמעת and a מחאה isn't נשמעת and then רבא is in fact forced to hold that רבנן are מסייע to רב נחמן that מחאה היא בפניו היא מחאה
  - (2) Since
    - (a) If רבנן were to disagree with רב נחמן and hold that מחאה היא בפניו לא היא מחאה
      - (i) we've established in the third כלל that the מערער needs to be מוחה נשמעת even if a מחאה isn't בפניו
      - (ii) the דין for רבנן should have been that there is a חזקה also for יהודה מוחה בפניו if the מערער wasn't גליל
    - (b) But if רבנן are מסייע to רב נחמן and hold מחאה היא בפניו היא מחאה

- (i) we understand that
  - 1. there is חזקה in יהודה ויהודה because מחאתו נשמעת and מערער can be מוחה בדוכת'
  - 2. while in יהודה וגליל from where מחאתו isn't נשמעת the מערער need not be מוחה – based on the second כלל and assuming that the first שיטה of the second כלל is correct – and that's why there's no חזקה
- 8) מהרש"א as explained by ד"ה וליתב at תוספות
  - a) Additional קשיא
    - i) Not only is it a קשיא to רבא that רבנן support רב נחמן but it's also a קשיא that רבא even ר' יהודה doesn't necessarily support רבא
    - ii) Because
      - (1) Now that we've established that תוספות in its קשיא must have said that רבא holds that there can be a place – in this case יהודה וגליל – from where a חזקה is נשמעת and a מחאה isn't נשמעת and that חזקה is always נשמעת
      - (2) It's possible that ר' יהודה as well as רבנן holds that מחאה היא בפניו ולא בפניו and he disagrees with רבנן only in that
        - (a) רבנן follow the first שיטה in the second כלל that מערער need do nothing if he's in a place – יהודה וגליל – where מחאה isn't נשמעת
        - (b) ר' יהודה follows the second שיטה in the second כלל that where מחאה isn't נשמעת the מערער needs to go to a place – in this case to יהודה – from where מחאה is נשמעת and be בפניו ולא בפניו there
  - b) תירוצ' of תוספות to explain the שיטה of רבא
    - i) In fact רבא was טועה both for ר' יהודה and רבנן and said that
      - (1) both hold that wherever חזקה is נשמעת a מחאה is also נשמעת and that there can be a place where neither חזקה nor מחאה is נשמעת
      - (2) and both also hold that מחאה היא בפניו לא בפניו contrary to רב נחמן
      - (3) but they disagree on whether חזקה is נשמעת in יהודה וגליל
        - (a) רבנן say חזקה isn't נשמעת in יהודה וגליל so there's no חזקה based on the first כלל
        - (b) ר' יהודה says חזקה and מחאה are both נשמעת in יהודה וגליל but since מחאה היא בפניו ולא בפניו the מערער needs to be מחזיק של בפניו ולא בפניו and if he doesn't there's חזקה
      - (4) רב נחמן in his תירוצ' agrees with רבא that wherever חזקה is נשמעת a מחאה is also נשמעת and that there can be a place where neither חזקה nor מחאה is נשמעת – but he says both רבנן and ר' יהודה hold that מחאה היא בפניו ולא בפניו and they disagree on whether חזקה is נשמעת in יהודה וגליל

- (a) say חזקה isn't נשמעת in יהודה וגליל so there's no חזקה based on the כלל first
- (b) says חזקה and מחאה are both נשמעת in יהודה וגליל and even though מחאה היא בפניו שלא it's still an עצה טובה that the מערער be מוחה בפניו של מחזיק
- 9) בא"ד ורבנן סברי at מהרש"א
- a) שאלה
- i) Return to the שיטה of רבא as understood by ר"י in תוספות
- (1) both רבנן and ר' יהודה hold that wherever חזקה is נשמעת a מחאה is also נשמעת and that there can be a place where neither חזקה nor מחאה is נשמעת – and רב נחמן both also hold that מחאה היא בפניו לא contrary to רב
- (2) but they disagree on whether חזקה is נשמעת in יהודה וגליל
- (a) say חזקה isn't נשמעת in יהודה וגליל so there's no חזקה based on the כלל first
- (b) says חזקה and מחאה are both נשמעת in יהודה וגליל but since מחאה מוחה בפניו של מחזיק needs to be מחאה היא בפניו לא and if he doesn't there's חזקה
- b) קשיא
- i) Why does רבא in his קשיא assume that רבנן would agree with ר' יהודה that מחאה בעי לבא ולימחות בפניו requires even in יהודה וגליל that רבא must explain that רבנן say there's no חזקה in יהודה וגליל because חזקה isn't בגליל נשמעת
- ii) When רבא could have said that both agree that the חזקה is בגליל נשמעת and their מחלוקת is similar to the מהלך of רשב"ם
- (1) hold that מחאה היא בפניו לא requires only in יהודה ויהודה that יהודה וגליל but not in יהודה וגליל
- (2) while ר' יהודה holds that the rule applies also in יהודה וגליל
- c) תירוץ
- i) says that it's מסתבר that רבנן agree with ר' יהודה that לימחות בפניו in all cases
- d) Note that
- i) We've established that רב נחמן says that neither רבנן nor ר' יהודה holds that מן יהודה וגליל so apparently רב נחמן also prefers not to say that מן יהודה וגליל in צריך לבא ולימחות בפניו they're מחולק on whether
- e) On the other hand keep in mind that
- i) in the סוגיא of בורח נכסי in מחזיקין on תד"ה אין מחזיקין in נכסי בורח
- ii) accepts that it's only ר' יהודה who says לימחות בפניו

דף לט:

תד"ה לית בי' משום לישנא בישא

[דף לט עמוד ב] בד"ה לית בה משום לישנא בישא פירוש לאותו שאומר לפני ג' כו' עכ"ל משום דלכאורה לפום סוגיא דשמעתין דבג' הויא גילוי מלתא ליכא לפרושי אלא שג' השומעים אין להם משום לישנא בישא ולכך הוצרכו להביא ראייה דהוא האומר לשלשה השומעים נמי אין בו משום לישנא בישא וק"ל:

1) רשב"ם

- a) because then we assume that the word of the מחזיק will reach the ששכר the מערער ראובן
- b) כל מילתא דמיתאמרא באפי תלתא לית בה משום לישנא בישא if any one of the three tells information about the ששכר to the מחזיק, then any one of the three can repeat the information to the ששכר without this counting as בישא because once three heard the information we expect that the ששכר will hear it anyway

2) מהרש"א as explained by תוספות

- a) The גמרא in ערכין goes further
- b) also teaches that there is no לישנא בישא for ראובן to tell this information to three people because it's clear that ראובן is in effect prepared to give this information to the ששכר directly

3) מהרש"א

- a) Were it not for the גמרא in ערכין there'd be no ראי' from the דין of בישא that the מחזיק could be expected to hear the ששכר because then we assume that the ששכר will hear the word of the מחזיק

תד"ה וצריך לימחות

בד"ה וצריך לימחות כו' ולהאי טעמא הא דאמר לעיל אבל אכלה שית כו' פליגא אהך דהכא כו' עכ"ל אבל לטעם דלעיל איכא למימר דלא פליגא דהכא ה"ק דצריך לטעון ולומר אחר המחאה לקחתיה ואי לא טעין לא טענינן ליה והתם במאי עסקינן בדלא טעין דהא קאמר מפלגיא זבינתא ולא אמר מינך זבינתיה ולאחר השטר כו' עכ"ל בעל המאור ע"ש:

1) גמרא

- a) וצריך לימחות בסוף כל ג'

2) רשב"ם

- a) Possible טעמים for this דין
  - i) First possible טעם

- (1) Otherwise the מחזיק can say "I bought it from the מערער after his מחאה"
- ii) Second possible טעם
- (1) We expect that a person who hears a מחאה will keep his שטר for only three years after any מחאה
- 3) תוספות
- a) For a reason not relevant only the second טעם of רשב"ם is correct
- 4) דף לא. at גמרא – הקדמה
- a) The case
- i) מחזיק claims that he bought a שדה from מוכר six years ago and proves that in fact he began his שני חזקה six years ago
- ii) מערער has a שטר that מוכר sold the שדה to the מערער four years ago
- b) The דין
- i) מערער is זוכה because the sale by מוכר four years ago counts as a מחאה that was made before there was שני חזקה
- ii) And it doesn't matter that מערער didn't make a מחאה within three years after the sale by ראובן to the מערער that counted as a מחאה by ראובן
- 5) תוספות of המשך
- a) Since only the second טעם of רשב"ם is correct it's a פשיטות that the סוגיא here disagrees with the סוגיא on דף לא. and would hold that the מחזיק is זוכה because he's מחאה to hold his שטר for no more than three years after a מחאה
- 6) בעל המאור based on מהרש"א
- a) But if the first טעם were correct we could explain that the סוגיות don't disagree and that our סוגיא would agree that the מערער is זוכה because in fact the מחזיק didn't claim that he bought the שדה from the מערער nor do we make this טענה for him

דף מ.

תד"ה ואין צריך לומר

[דף מ עמוד א] בד"ה ואצ"ל כו' זכו בשדה זו לפלוני וכתבו לו השטר כו' והא דאמרינן בריש אף על פי כו' עכ"ל וכן בהך דזכו בשדה זו לפלוני וכתבו כו' בזכו בשדה זו לפלוני לחוד בלא אמר וכתבו נמי כותבין אלא משום חוזר בשטר נקט וכתבו דאפי' אמר וכתבו חוזר בשטר וק"ל:

תד"ה אמאן דלא ציית דינא

בד"ה אמאן דלא ציית כו' מ"מ הוה ליה למפרך ולשנויי כדפריך בסמוך כו' עכ"ל פי' דה"ל לשנויא דקושטא הוא דרבה ורב יוסף לית להו דרבא אבל שנויא

דבסמוך כההיא מעשה דפרדיסא לא ה"מ לשנויי הכא כמ"ש התוס' דאפילו ציית דינא פשיטא דכתבין וק"ל:

- 1) גמרא
  - a) רבה ורב יוסף
    - i) לא כתבין מודעא אלא אמאן דלא ציית דינא דאי ציית דינא לימא לי' "לא אניסת דאי קאניס לך
אמאי לא תבעת לי' בדינא"
    - b) ציית דינא – a is written also against a person who's אביי ורבה
- 2) עמוד ב' at גמרא of המשך
  - a) "אנן ידעינן באונסא that מודעא must say in the עדים who write a מודעא נהרדעי
דפלניא"
  - b) שאלה
    - i) מודעא דמאי
      - (1) If the מודעא is for גיטא ומתנתא then the מודעא is only a מילתא because
it's a ודאי that there's an actual אונס and it's a פשיטות that the עדים don't
need to write that "אנן ידעינן באונסא דפלניא"
      - (2) And it can't be that the מודעא is for זביני because רבא says that לא כתבין
מודעא אזביני altogether
  - c) תשובה
    - i) אנן ידעינן באונסא where there is an אונס כמעשה דפרדיסא where רבא agrees that
refer to זביני נהרדעי – it's in that case that עדים need to write that מודעא
דפלניא
- 3) מהרש"א as explained by תוספות
  - a) קשיא
    - i) In what case do רבא ורב יוסף say their דין that לא כתבין מודעא אלא אמאן דלא ציית
דינא דאי ציית דינא לימא לי' "לא אניסת דאי קאניס לך אמאי לא תבעת לי' בדינא"
    - (1) If the מודעא is for גיטא ומתנתא then the מודעא is only a מילתא because
it's a ודאי that there's an actual אונס and it's a פשיטות that מודעא also
כתבין for דינא מאן דציית דינא
    - (2) And it can't be that the מודעא is for זביני because רבא says אין כותבין מודעא
altogether
    - (3) And if the מודעא is for מעשה דפרדיסא it's a פשיטות that מודעא
even for דציית דינא מאן
  - b) תירוץ
    - i) The דין of רבא ורב יוסף applies to זביני and רבא disagrees with רבא and
say that לא כתבין מודעא for זביני but only for דינא
  - c) קשיא

- i) The same way that the גמרא for נהרדעי considers all possible forms of מודעא where it might be necessary for עדים to say דפליניא – the גמרא should for רבה and רב יוסף have considered all possible forms of מודעא and explain in the end that רבה and רב יוסף who say לא כתבינן מודעא אלא אמאן דלא רבא refer to מודעא דזביני and disagree with רבא
- 4) מהרש"א
- a) שאלה
- i) Does קשיא in its final תוספות also mean to ask that the גמרא in its חשבון should also have considered whether רבא and רב יוסף said their דין for דפרדיסא
- b) תשובה
- i) No because תוספות has established that it's a פשיטות that for דפרדיסא the דין is that also for מודעא דזביני

דף מ:

רשב"ם ד"ה גלוי מילתא

[דף מ עמוד ב] בפרשב"ם בד"ה גלוי מילתא כו' ולא מהני ביה בטול דקודם כתיבה אא"כ ביטלו אחר כתיבה עכ"ל פי' אחר כתיבה ועדיין הגט מחוסר נתינה רשאי לבטלו וכל זה איירי בלא אונס אבל ביש אונס מבטלו אף קודם כתיבת השטר כמ"ש רשב"ם לעיל ומ"ש לעיל דאחר הכתיבה אין המודעא שוה כלום לאו דוקא אלא אחר מסירת השטר וכן מוכיחין דבריו שכתב לבסוף דא"כ כל כו' אחר שנעשו ונמסרו בכשרות כו' וק"ל:

רשב"ם ד"ה לא כתבינן

בד"ה לא כתבינן כו' ומיהו רב הונא דאמר כו' חזינן דאכשר מודעא אזביני כו' עכ"ל הכי אמרינן התם דאמר רב הונא מאן דחתם אמודעא שפיר חתם ומאן דחתם אשקלתא כו' וק"ק דאימא לרבא נמי דאמר בשדה סתם דהוי זביני זביני היינו אם לא מסר מודעא אבל אם מסר מודעא מהני כמו לרב הונא ועיין בספר מלחמות ודו"ק:

דף מא.

תד"ה שלא אמר

[דף מא עמוד א] תוס' בד"ה שלא אמר כו' דכיון דלא מיחה ג' שנים ודאי מכר לו או מחל כו' עכ"ל מכר היינו כדמשני הכא מ"ד האי גברא מיזבן זבנה כו' ומחל היינו כמ"ש התוס' לעיל בריש פרקין ובשמעתין דנקט מכר ה"ה דה"מ

למנקט מחילה וחדא מנייהו נקט מיהו התוס' לעיל דנקטו מחילה קשה למה שבקו מכר דנקט בשמעתין וי"ל דדברי התוס' דלעיל לשאר תירוצים שכתבו התוס' הכא דשפיר פריך תלמודא לעיל אלא מעתה חזקה שאין עמה טענה כו' דהיינו בלא טענה תהא שלו דאית לך למימר דהכי טען איהו גופיה שלא א"ל אדם דבר מעולם דהיינו שמחל לי אבל מכר לא משמע בדבריו שאמר לא א"ל אדם דבר מעולם אבל בשמעתין דפריך פשיטא דאיהו לא טעין ומשני דאנן טענינן ליה קאמר שפיר דבמכר נמי איכא למימר דאנן טענינן ליה ודו"ק:

1) משנה

- a) A isn't effective חזקה שאין עמה טענה
- b) It's not enough to say "I'm here because מעולם דבר מעולם לי אדם דבר מעולם

2) גמרא

- a) קשיא
  - i) טענה that חזקה isn't effective without a פשיטא
  - b) תירוצ'
    - i) מהו דתימא
      - (1) האי מחזיק מיזבן זבנה [כלומר באה לו במכר] ומחזיק אינו יודע דיני חזקה וס"ל דמאחר דאיבד שטרו לא שרי לי' למימר "אני לקחתי"
      - (2) ומחמת פתח פיה לאלם נלמד אותו ("לטעון לי' אנן") דכיוון למימר אני לקחתי ואבדתי לשטר מכר ידי
    - ii) קמ"ל דאנן לא ילפינן לי' למיטען

3) גמרא דף כח:

- a) קשיא
  - i) "אלא מעתה חזקה שאין עמה טענה תיהוי חזקה"
  - ii) אלמה תנן [במשנה דידן] כל חזקה שאין עמה טענה אינה חזקה"

4) here תוספות

- a) קשיא
  - i) Why is it that the גמרא here says it's a פשיטות that חזקה אינה חזקה and the גמרא at כח: asks that חזקה שאין עמה טענה should count as חזקה
  - b) One תירוצ' of here תוספות
    - i) The here מקשן because the מקשן didn't realize that there is a הוה מערער מכר לו או מחל לו that the נטעון לי' אנן that אמינא
    - ii) The at מקשן realized the concept of אנן and asked that the concept should be enough to count as a טענה that makes the חזקה be valid
  - c) נטעון לי' אנן that the here תוספות of תירוצים don't say that the at מקשן relied on אנן

5) דף כח: at תוספות

a) קשיא

i) How is it that the גמרא at כח: דף asks that עמה טענה should count as חזקה

b) תירוצ

i) The חזקה שאין עמה טענה היא חזקה that we ought to say that גמרא at כח: דף asks that "דאית לן למימר שמחל לו" because

6) מהרש"א

a) קשיא

i) The גמרא here in the מסקנא based on אנן refers only to מכר – but we can accept that תוספות here refers to מחילה as well as מכר because the גמרא here was חד מיניהו נקט

ii) But why does תוספות at כח: דף refer only to מחילה and not to מכירה that the גמרא mentions here outright

b) תירוצ

i) דף מא: at תוספות of תירוצים follows דף כח: at תוספות that don't assume that the מקשן in our סוגיא at מא: דף asked his קשיא of פשיטא because he wasn't aware of the הוה אמינא of אנן

ii) and תוספות there answers that the מקשן there thought that טענה is "שלא אמר לי דבר – because – נטעון לי' אנן of הוה אמינא – even without the חזקה – חזקה" means מעולם" so that the words "שלא אמר לי דבר מעולם" are in effect a מחילה of טענה

iii) but it's a פשיטות that these words don't mean מכירה

דף מא:

רשב"ם ד"ה אין צריך טענה

[דף מא עמוד ב] בפרשב"ם בד"ה א"צ טענה כו' אבל ראייה בעדים שדר בה יום אחד כו' עכ"ל מפירושו נראה לכאורה כדעת המפרשים דדוקא בעי ראייה בעדים שדר בה יום אחד אבל היורש אינו נאמן לומר קמי ידי דר בה יום אחד במגו דאי בעי אמר מינך זבינתה אבל התוספות לעיל בד"ה לאו קמודית כו' כתבו דודאי מעיקרא יש להאמינו אלא כיון דכבר אמר דלאו מיניה זבניה לית ליה מגו כו' ע"ש בתוספות וק"ל:

דף ל: at תד"ה לאו קמודית See

דף מב.

רשב"ם ד"ה מנכסים בני חורין

[דף מב עמוד א] בד"ה מנכסים בני חורין וכגון שמודה שלא פרעו דהא קי"ל כו' עכ"ל מיהו לעיל גבי מוכר שדהו בעדים כו' לא יתיישב בהכי דאף אם המוכר מודה נטעון ללקוחות שפרעו ולא נאמין למוכר ועיין בזה בחידושי הרמב"ן ובנ"י וק"ל:

- 1) משנה
  - a) המלוה את חבירו על ידי עדים גובה מנכסים בני חורין
- 2) רשב"ם
  - a) שאלה
    - i) how can the חוב be without a שטר from גובה בני חורין
  - b) תשובה
    - i) The לא פרעו that מודה לזה was
- 3) דף מא: at גמרא
  - a) רב
    - i) ראובן המוכר שדה א' לשמעון בפני עדים באחריות ולאחר כך מכר ראובן שדה ב' ללוי
    - ii) אלו גובה מערער שדה א' דשמעון מצי שמעון באחריותו למיגבי מן שדה ב' דלוי
    - iii) ואף על גב דעדים לית להו קלא לוי הוא דאפסיד אנפשי' שהי' לו לחקור יפה אם כבר מכר ראובן שדה באחריות
- 4) רמב"ן see – מהרש"א
  - a) קשיא
    - i) Why doesn't רשב"ם ask a similar קשיא for the גמרא – namely that בית דין ought to be שמעון the first מעות to paid מוכר that the second לוקח לוי for טוען to be לוקח
    - ii) And here it's not an answer that the מוכר says that he wasn't פורע to שמעון because he has no נאמנות with this הודאה to be

תד"ה ואי ס"ד

תוס' בד"ה ואס"ד לוקח כו' כאן בשטר כאן שלא בשטר דאין כו' עכ"ל אין להקשות ומאי קושיא דא"נ דאיירי הכא בעדים בלא שטר מ"מ תיהוי מחאה דלא בעי שטר די"ל דודאי מחאה בעדים מאן דידע המחאה יאמר למחזיק אבל מוכר שדהו בעדים כיון דלית ליה קלא לא מקרי מחאה דלא יגיע למחזיק וכה"ג כתבו התוס' לעיל:

דף מב:

תד"ה שותף כיורד ברשות דמי

[דף מב עמוד ב] בד"ה שותף כיורד כו' וא"ת מנ"ל ודלמא כו' וכ"ת דמשמע כו' דלמא כשאר אריסי קאמר שיש כו' עכ"ל ובפשיטות לא קשיא להו דאימא שותף כיורד ברשות ויש לו חזקה כמו שאר אריסי קאמר דמהיכא פסיקא ליה בשאר אריסי דיש להן חזקה דתלה בהן שותף אבל אי אין לשותף חזקה שפיר תלה ליה באריס דקתני במתניתין דאין לו חזקה אבל הא קשיא להו דאימא דעיקר מלתא הכא לאשמועינן בשותף שבח מגיע לכתפים כמו באריס אבל בשאר דברים דהיינו לענין חזקה לא נחית לאשמועינן ומיהו גם בזה הוא שוה לאריסי שאינן בתי אבות ודו"ק:

1) First הקדמה

a) משנה

i) אריסין אין להן חזקה

2) Second הקדמה

a) דף מו. at גמרא

i) The משנה deals only with אריסי בתי אבות – do have a חזקה שאר אריסין

3) Third הקדמה

a) שמואל תני שותף יש לו חזקה

4) גמרא

a) שותף כיורד ברשות דמי says that שמואל

b) קשיא

i) Presumably שמואל means that שותף has no חזקה the same as אבות

ii) How does this fit with the משנה that according to שמואל says a שותף has חזקה

5) תוספות

a) First קשיא of the גמרא to קשיא

i) Why doesn't the גמרא answer that

(1) שמואל means that שותף כיורד ברשות דמי only in the sense that the same as an נוטל בשבח המגיע לכתפים is שותף a אריס

(2) And this doesn't affect the separate דין that שותף is different from אריסי בתי אבות in that שותף has a חזקה while אבות בתי אבות don't

ii) The precise meaning of שבח המגיע לכתפים isn't relevant to this מהרש"א

b) גמרא of the קשיא on the first קשיא תירוץ

- i) It's משמע from the words of שמואל that he's לאריס שותף מדמה for more than one דין – presumably also for purposes of חזקה – with the result that שותף has no אריסי בתי אבות חזקה
- c) Second קשיא to the קשיא of the גמרא
  - i) Maybe the second דין is in fact a דמיון for חזקה – but the דמיון is with שאר אריסין that do have חזקה
- 6) מהרש"א
  - a) קשיא
    - i) It's משמע from the לשון of תוספות that תוספות can ask its second קשיא only after first explains why the גמרא doesn't accept that שמואל is לאריס שותף מדמה only for שבח המגיע לכתפים
    - ii) why can't תוספות ask that maybe שמואל is שותף מדמה to שאר אריסין without first discussing the ענין of שבח המגיע לכתפים
  - b) תירוצ'
    - i) Although the גמרא at דף מו. deals with the חזקה of שאר אריסין here משנה teaches only the דין for אריסין that אבות בתי אריסי have no חזקה
    - ii) עיקר would have taught that שותף has the same דין as אריס only if the משנה is with אבות בתי אריסי that's dealt with in the משנה
    - iii) But
      - (1) once תוספות decides that the main purpose of the מימרא of שמואל is to be שבח המגיע לכתפים for מדמה שותף לאריס
      - (2) תוספות can accept that the secondary דין for which there is also a דמיון is that שותף דומה לשאר אריסין and both have a חזקה

תד"ה שבח המגיע לכתפים

בד"ה שבח המגיע כו' וע"ק לר"ת כו' הל"ל כגון פירות הבאות מאליהן כו' עכ"ל ממה שכתבו שם בשם רשב"א דאין תימה לפי' רש"י כו' אמאי חשיב להו בנכסים כו' הלא גם להן יש פירות כו' משמע דלפר"ת לא קשיא להו מידי דפשיטא דאיכא למימר דקושטא הוא דלא חשיב להו בנכסים שנפלו לו ממקום אחר ואם כן מאי קשיא להו הכא דהל"ל כגון פירות הבאות מאליהם כיון דבפירות פשיטא להו לפר"ת דלא הוו כנכסים שנפלו לו ממקום אחר ויש ליישב דבעיקר קושייתם הכא לפר"ת סמכו עצמם לפי מה שהוכיח רשב"א לקמן דאי בדיקלא ואלים כו' חשיב כנכסים שנפלו לו ממקום אחר מכ"ש בפירות דאית לן לאחשבינהו כנפלו לו ממקום אחר וא"כ למאי דמבעיא לן לפר"ת בדיקלא ואלים כו' ה"ל למבעי הכי בפירות ודו"ק:

1) הקדמה

- a) ענבים הראויין ליבצר for example גמר פירי means רשב"ם and רש"י for שבח המגיע לכתפים
- b) דבר שבא על ידי טורה means ר"ת for שבח המגיע לכתפים
- 2) דף קלד. at משנה
- a) The case
- i) לוי recognizes ראובר as a brother but שמעון doesn't
- b) מוריש שדות from their three when the דין is
- i) שמעון takes שדה 1 and ½ of the שדה that would otherwise go to לוי
- ii) ראובר takes שדה 1
- iii) לוי takes שדה ½
- c) The דין is when לוי later dies
- i) לוי had taken שדה ½ the יורש is ראובר
- ii) שמעון and ראובר share any נכסים that came to לוי from a אחר
- 3) דף קלה: at גמרא
- a) רבא איבעיא of
- i) שמעון in which נכסים ממקום אחר count as "שבח ששבחו נכסים מאליהם"
- b) איבעיא of פרטים
- i) מגיע שבח that's not or שבח המגיע לכתפים can be either שבח ששבחו נכסים מאליהם לכתפים
- ii) שבח ששבחו נכסים מאליהם the שבח המגיע לכתפים that's of the kind If it's counts as ממקום אחר in which שמעון shares
- iii) מגיע שבח that's not שבחו נכסים מאליהם the kind of איבעיא applies only to the kind of שבח ששבחו נכסים מאליהם – דיקלא ואלים for example לכתפים count as נכסים ממקום אחר in which שמעון shares
- 4) רשב"ם and רש"י to קשיא – תוספות in רשב"א
- a) הקדמה
- i) Since שמעון was anyway יורש half of the שדה that לוי would have taken had שמעון recognized him as an אח – and שמעון already enjoys without טורה the שבח derived from this half a שדה
- ii) לוי to טורה without שבח that שמעון ought not to share in that מסתבר It's from the half a שדה that לוי did take
- iii) And on the other hand it's also מסתבר that שמעון ought to share in שבח that came to לוי with טורה
- b) And as a result
- i) For ר"ת it's understandable that

- (1) שבה that comes counts as נכסים ממקום אחר in which שמעון
  - (2) except for פירות שלא ע"י טורח – from the ½ שדה that went to לוי doesn't count as נכסים ממקום אחר and שמעון doesn't share in them
  - (3) asks his איבעיא only for שבה שאינו מגיע לכתפים of דיקלא ואלים רבא
- c) But for the שיטה of רשב"ם and רש"י
- i) When the גמרא says שבה המגיע לכתפים counts as ממקום אחר in which שמעון shares – and this שבה includes even טורח על ידי שבה
  - ii) we have this קשיא
    - (1) Why should שמעון share in these פירות
    - (2) After all שמעון already has equivalent פירות from the ½ שדה he didn't share with לוי
- d) תירוץ
- i) Although שבה שלא על ידי טורח includes also שבה המגיע לכתפים
  - ii) still
    - (1) Based on a ראי' from בכור
    - (2) – based on a סברא that's not relevant here – counts as ממקום אחר and based on this סברא it's a כל שכן that גמר פירי count as ממקום אחר even if שבה שלא על ידי טורח
    - (3) And it's not a קשיא why שמעון shares in these נכסים
- 5) רבינו תם of שיטה – "ועוד קשה" – תוספות in רשב"א
- a) to be explained by מהרש"א below
    - i) שבה שאינו מגיע לכתפים
      - (1) That for רבינו תם means all פירות that aren't טורח על ידי
      - (2) Why does the גמרא give only דיקלא ואלים as an example instead of the broader category of all פירות that aren't טורח על ידי
- 6) מהרש"א
- a) of קשיא to the קשיא רשב"א
    - i) We've explained that for רבינו תם
      - (1) It's understandable that פירות שלא ע"י טורח don't count as ממקום אחר and שמעון doesn't share because שמעון already has פירות from the ½ שדה he didn't share with לוי
      - (2) And this is why רבא asks his איבעיא only to that kind of מגיע שבה שאינו מגיע לכתפים of דיקלא ואלים that's
  - b) תירוץ

- i) The בכור for דין we just reached from the מסקנא is based on the רבינו תם to קשיא that if פירות שבאו שלא על כל שכן it's a נכסים ממקום אחר counts as דיקלא ואלים count as נכסים ממקום אחר count as נכסים ממקום אחר
- ii) And it follows that
  - (1) Since רבא is מיבעי whether דיקלא ואלים counts as נכסים ממקום אחר in which shares שמעון
  - (2) It's a פירות שבאו שלא על ידי טורח that the איבעיא applies also to טורח

דף מג.

רשב"ם ד"ה אין לי עסק בהן

[דף מג עמוד א] בפרשב"ם בד"ה ואין לי עסק בה כו' דקמשני הב"ע בשקנו מידו ולא קא מתרץ באומר לא יהא עכ"ל ק"ק דהשתא לפירושו נמי אמאי משני בשקנו מידו ולא קא מתרץ ליה דיהביה ניהליה במתנה גמורה אלא ע"כ דאית לן למימר דרבותא אשמועינן דבקנין מהני אפי' כה"ג כמ"ש בחידושי הרמב"ן וא"כ השתא נמי איכא למימר דלא יהא הוי שפיר לשון מתנה ולרבותא קאמר הכא דאפי' אין לו עסק בה מהני בשקנו מידו ודו"ק:

- 1) משנה
  - a) מערער against שותף ב' for עדות can be an שותף א'
- 2) גמרא
  - a) קשיא
    - i) שותף ב' doesn't want the מערער to take the נכסים because שותף א' is a נוגע שותף א' that שותף ב' owns בשותפות with שותף א'
  - b) תירוצ'
    - i) The משנה deals with where שותף א' told שותף ב' that שדה זו "אין לי דין ודברים על שדה זו"
- 3) גמרא
  - a) קשיא
    - i) "האומר דין ודברים אין לי על שדה זו ואין לי עסק בה לא אמר כלום" a ברייתא says that
  - b) תירוצ'
    - i) The case in the גמרא involves a קנין and that's why we don't say that לא אמר כלום
- 4) רשב"ם
  - a) שיטה א'
    - i) "אין לי" also means "לא יהא לי" – "I will not have an interest in it"

- ii) This format doesn't work because it's read as "I wish that I didn't have an interest in it" – this isn't a לשון of actual giving
- b) שיטה ב'
  - i) "לא יהא לי" doesn't mean לא יהא לי because if he meant or said "לא יהא לי" these words would have been effective and we wouldn't say that the שותף meant only a wish
  - c) שיטה ב' to קשיא
    - i) The תרצן could have explained that in our גמרא the שותף meant "לא יהא לי" and no קנין is needed
- 5) מהרש"א
  - a) קשיא
    - i) For 'א שיטה for which לא יהא לי isn't effective we could have asked a similar קשיא
      - (1) Instead of אין לי and לא יהא לי for which a קנין is needed why didn't the גמרא use a direct מתנה לשון that doesn't need a קנין
      - (2) And it must be that רשב"ם doesn't ask this קשיא because רשב"ם accepts that the גמרא wants to teach that if there's a קנין there needn't be a direct לשון מתנה
  - ii) then
    - (1) why doesn't רשב"ם use the same מהלך to explain also for ב' שיטה that although לא יהא לי works without a קנין the גמרא prefers to teach that works with a קנין there needn't be a לשון of לא יהא לי or a direct מתנה לשון

רשב"ם ד"ה וליסלקו

בד"ה וליסלקו כו' כנגד המנה של צבור ה"נ בס"ת שפי' תנו מנה כו' עכ"ל פי' דבס"ת א"א שיתן כל דיין חלקו כנגד אותה מנה שכ"א צריך לכולה ואם יפסידו הקהל בדין לא יהיה גם לדיין ס"ת דשמא לא יתרצו לקנות אותה או אחרת וכן בכל דבר הצורך רבים וכל יחיד צריך לכולה כגון מרחץ דינא הכי כנראה מדברי הטור ח"מ ומדברי הרמב"ן ועיין בב"י וק"ל:

תד"ה ותסברא

תוס' בד"ה ה"ג ותסברא כו' מיפסלי (א"ל) [אלא] ה"נ בס"ת כו' עכ"ל כצ"ל ור"ל דהכל מדברי המתקן ולא כפרשב"ם וק"ל:

דף מג:

תוספות ד"ה שמור לי

[דף מג עמוד ב] בד"ה דאמר שמור לי כו' וא"ת אכתי שמירה בבעלים כו' דבעלים באמירה כו' עכ"ל וה"ה דה"מ לאקשויי הכי אמתני' דהאומנין דשמור לי ואשמור לך ש"ש שהביאו התוספות הכא דמוקמינן ליה נמי ע"כ בהכי דא"ל שמור לי היום כו' וק"ל:

תוספות ד"ה כגון דאית לי'

בד"ה כגון דאית כו' וא"ל דמעיקרא ס"ד דאיירי כגון דאית ליה ליהודה כו' ולשמעון הנגזל אית ליה סהדי כו' וטעין מיהודה זבנה כו' עכ"ל דבריהם סתומים דא"כ על מה בא שמעון להעיד אם בא לפסול עדי יהודה בגזלנותא הא איהו גופיה קטעין דמיהודה זבנה וע"כ הוא צריך לעדי יהודה דשל אבותיו של יהודה היה ואם נאמר שבא להעיד על יהודה שהודה בפניו ובפני ע"א שמכר זו הקרקע ויצתה מידו והשתא בעדותו תעמוד הקרקע ביד לוי ואף על גב דבהנהו סהדי דאית ליה דאכלה שני חזקה וטעין דזבנה מיהודה נמי ה"מ לאוקמה ביד לוי מ"מ אפשר דהנהו סהדי אינן כאן להעיד אבל מ"מ קשה מי הכריח אותן לפרש כל זה הא איכא לפרושי בפשיטות דהוא וע"א מעידין כן דאכלה שני חזקה וטעין דמיהודה זבנה והשתא בעדותו תעמוד הקרקע ביד לוי ואפשר דע"ז ודאי לא היה שמעון נאמן להעיד דה"ל כאלו העיד על עצמו להוציאה מחזקת יהודה לחזקתו ולא שתעמוד ביד לוי וצ"ע ודו"ק:

1) First ברייתא - הקדמה

a) The case

- i) לוי was גוזל a שדה from שמעון and sold it to ראוּבֵן
- ii) יהודה is מערער and claims the שדה is his
- iii) שמעון the נגזל wants to be מעיד for לוי

b) The דין

- i) שמעון the נגזל is a נוגע and can't be מעיד in favor of לוי because שמעון prefers מערער the יהודה instead of לוי later to deal with

2) Second גמרא in the שקלא וטריא – הקדמה

a) קשיא

- i) Why is שמעון a נוגע because שמעון prefers later to deal with לוי instead of with מערער the יהודה
- ii) The עדות that שמעון uses for לוי to be זוכה against יהודה is the same עדות that לוי will in the end use to be זוכה against שמעון

b) ואי בעית אימא of תירוצ

- (1) מכחישין זה את זה that are עדים יהודה and שמעון (1)

- (2) עד has no other עדים than שמעון and another לוי
- ii) נוגע is a הגזל the שמעון
- (1) יהודה against לוי be זוכה because he prefers that
- (2) Since
- (a) if יהודה is זוכה he'll be מוחזק in the שדה when later the עדים of שמעון and the עדים of יהודה will be זה את זה מכחישין
- (b) while if לוי is זוכה and in the end שמעון challenges לוי then שמעון will be זוכה because לוי has no עדים that are מכחיש the עדות of שמעון and the other עד who's מעיד together with שמעון
- 3) תוספות
- a) קשיא
- i) עדים both יהודה and שמעון must have known that מקשן Even
- (1) Because
- (a) if שמעון has no עדים why would we think that he's a נגזל
- (b) and if יהודה has no עדים how is he מערער against לוי
- ii) לוי to see to it that שמעון is a נוגע should himself have realized that מקשן so the
- is זוכה as we've explained
- b) ואין לומר of תירוץ
- i) מקשן thought that
- (1) מכחישין זה את זה עדי מערער and עדי נגזל The
- (2) instead
- (a) של אבותיו was the שדה that יהודה has עדים
- (b) עדי שני חזקה שמעון has and יהודה from שדה that שמעון says he bought
- ii) מקשן that It follows
- (1) טענות both יהודה and שמעון why understood
- (2) עדי שמעון because לוי wins to see to it that isn't שמעון a נוגע that and thought that
- עדים since there are no יהודה against would in the end prevail שני חזקה on
- שמעון of עדי שני חזקה the מכחיש that are
- iii) זה את זה are that עדים have יהודה and שמעון who says תרצן the only it's
- 4) מהרש"א
- a) ואין לומר of תירוץ to קשיא
- i) לוי for give now wants שמעון that עדות the understand did How
- ii) שדה that לוי in favor of מעיד be that שמעון wants obviously it can't be
- יהודה from שדה he claims שמעון who the would also destroy עדות – because this יהודה of אבותיו belonged never

- b) תירוץ possible
- i) This is what the מקשן thought
- (1) שמעון wants to be מעיד that יהודה was מודה to שמעון and a second עד that שדה sold the שדה to someone so that יהודה has no further rights in the שדה and can't claim against לוי
- c) תירוץ to the possible קשיא
- i) Since the תירוץ of תוספות ואין לומר by תוספות says that שמעון is טוען that he bought the שדה from יהודה and that שמעון has חזקה שדה
- ii) Why does שמעון need to be מעיד in favor of לוי when שמעון can rely on his עדי שני חזקה
- d) תירוץ to the יישוב
- i) The case deals with were the שני חזקה עדי aren't available when יהודה is מערער but שמעון is confident that they'll be available later and that's why שמעון isn't a נוגע in the עדות he says now for לוי
- 5) מהרש"א of המשך
- a) תוספות to קשיא
- i) Why doesn't תוספות explain more simply that the מקשן assumed that שמעון the שדה isn't a נוגע because מקשן assumes that
- (1) שמעון says he bought the שדה from יהודה the מערער and he now wants to be שני חזקה – שמעון – had עד that he himself מעיד with another
- (2) this עדות doesn't help שמעון because he's a נוגע to himself but it does support לוי against יהודה by proving that יהודה has no טענה to the שדה
- (3) And שמעון expects that in the future he'll be זוכה against לוי when עדי שני נוגע arrive who aren't חזקה
- b) תירוץ
- i) שמעון counts as a נוגע because it's through his claimed בעלות that לוי would be זוכה

דף מד.

רשב"ם ד"ה ומקשינן

[דף מד עמוד א] בפרשב"ם בד"ה ומקשינן לרב ששת כו' והאי דקאמר ולוקמא ביורש כו' דהא קתני מכר כו' עכ"ל וכן הא דקאמר לעיל ולוקמא בגזלן כו' ע"כ לאו דוקא אלא למיתני גזלן ואגב שיטפא כו' דבגזלן לחוד לא מצי לאוקמא דהא קתני מכר וכן הוא בחידושי הרמב"ן וק"ל:

- 1) First דיבור of the ברייתא that was explained in the prior הקדמה –

- a) The case
    - i) לוי was גוזל a שדה from שמעון and was מוכר the שדה to לוי
    - ii) יהודה is מערער and claims the שדה is his
    - iii) שמעון wants to be מעיד in support of לוי
  - b) The דין as explained by the גמרא
    - i) שמעון is a נוגע and can't be מעיד in favor of לוי because he prefers later to deal with יהודה instead of לוי
- 2) Second סיפא דברייטא – הקדמה
- a) The case
    - i) לוי was גוזל a פרה from שמעון and sold it to לוי
    - ii) נתייאש שמעון
    - iii) יהודה claims the פרה belongs to himself and not to לוי
    - iv) שמעון wants to be מעיד for לוי
  - b) The דין
    - i) שמעון isn't a נוגע
    - ii) Because
      - (1) once שמעון is מעיד for לוי he won't be able to recover the פרה from לוי
      - (2) Because of the ייאוש of שמעון and the שינוי רשות from לוי to ראובן
- 3) גמרא
- a) סיפא to the קשיא
    - i) Although שמעון was נתייאש and he won't be able to recover the פרה from לוי
    - ii) He wasn't נתייאש from being able to recover the פרה דמי that לוי paid to the גזלן instead of to the נגזל
    - iii) so why doesn't he count as a נוגע in proving that the מערער doesn't own the פרה
  - b) תירוצ
    - i) יתמי גזלן and a נגזל can't recover from יתמי גזלן
  - c) קשיא
    - i) In the רישא
      - (1) "ולוקמה לרישא בגזלן עצמו" – say that the רישא of the ברייתא deals with where שמעון wants to be מעיד against יהודה in favor of ראובן instead of in favor of a לוקח from ראובן
      - (2) You'd have the same נגיעה because it's possible that שמעון prefers in the end to take the שדה from ראובן than from יהודה

- d) מהרש"א The גמרא of the תירוש isn't relevant to this
- e) קשיא
- i) In the סיפא
- (1) מית סיפא deals with where – "ולוקמא ביורש" – once we've established that the גזלן
- (2) Why do we need to rely on מכירה to explain why שמעון isn't a נוגע because of ייאוש and לוקח מכירה by שינוי רשות
- (3) When even without מכירה there is a שינוי רשות to the יורש
- 4) רשב"ם
- a) The סיפא itself says "ומכר" in the ברייתא
- b) So actually
- i) ומכר the קשיא is why the ברייתא said
- ii) Rather than on how the גמרא interprets the ברייתא
- iii) So "ולוקמא ביורש" – which is משמע that the קשיא is to the גמרא – is לא דוקא
- 5) מהרש"א
- a) The same דוקא applies to the earlier קשיא on the רישא of הלוקמה בגזלן
- b) Because the רישא of the ברייתא also says there was a מכירה

תד"ה אלא כדרבין בר שמואל

תוס' בד"ה אלא כדרבין כו' ומיירי ברייתא דוקא כו' עכ"ל ברישא דברייתא נמי מצינן למימר דרבנותא קתני שלא באחריות אלא דניחא לן למימר דדוקא נקט משום סיפא וק"ל:

דף מד:

רשב"ם ד"ה ומשני במכיר

[דף מד עמוד ב] בפרשב"ם בד"ה ומשני במכיר כו' והודאת בעל דין כו' מערער בעי לאפוקי מיניה בעדי כו' עכ"ל בעדי אמת של המערער נמי לא היה חוזר על המוכר דהודאת בעל דין כק' עדים אלא דקאמר דמש"ה מחזיקין ליה ביד הלוקח שהמערער לא בא לאפוקי אלא בעדים שקרים כפי עדות המוכר שפוסל עדות המערער ואין הוא נוגע בדבר שהרי הלוקח מכיר בה שהיא בת חמורו ואינו חוזר עליו גם הלוקח שאומר כן אינו נוגע בדבר זה שהרי גם אם היה אומר שאינה בת חמורו לא היה מפסיד כלום שהמוכר ע"כ היה מחזיר לו מה שנתן וק"ל:

- 1) ברייתא
  - a) If a מוכר sells a פרה to a לוקח without אחריות for loss to a בעל חוב of the מוכר
  - b) The מוכר isn't a נוגע when he is מעיד in favor of his לוקח against a מערער
- 2) גמרא
  - a) קשיא
    - i) Even if a מכירה is מוכר against a בעל חוב the מוכר is still responsible to גזולה if the property was לוקח
    - ii) So the מוכר of the פרה is a נוגע to see to it that מערער isn't זוכה
  - b) רשב"ם as explained by תירוצ'
    - i) The לוקח is מודה that the פרה had belonged to מוכר and wasn't גזולה
    - ii) So that the מוכר knows he'll never have to pay לוקח if the נגזל wins
- 3) רשב"ם
  - a) קשיא
    - i) What about the עדים that מערער brings who say that the פרה is גזולה
  - b) תירוצ'
    - i) The מוכר proves with his עדות that the מערער עדי are "שקרים או טועים"
- 4) מהרש"א
  - a) Part 1
    - i) קשיא
      - (1) What difference does it make which עדים are משקר
      - (2) Once לוקח is מודה that the פרה belonged to the מוכר and wasn't גזולה the לוקח can't be גובה from מוכר even if the מערער עדי aren't משקר
    - ii) תירוצ'
      - (1) You're right that לוקח can't recover against מוכר anyway
      - (2) But the מוכר עדי are still necessary to prove that מערער עדי are משקרים או לוקח because otherwise מערער will take the פרה from the לוקח
  - b) Part 2
    - i) קשיא
      - (1) Maybe לוקח is using a false הודאה in favor of the מוכר to enable מוכר without נגיעה to be מעיד against מערער in order for לוקח to keep the פרה
    - ii) תירוצ'
      - (1) לוקח has no interest in making a false הודאה to support his מוכר
      - (2) When he could just as well not have made the and recovered against מוכר